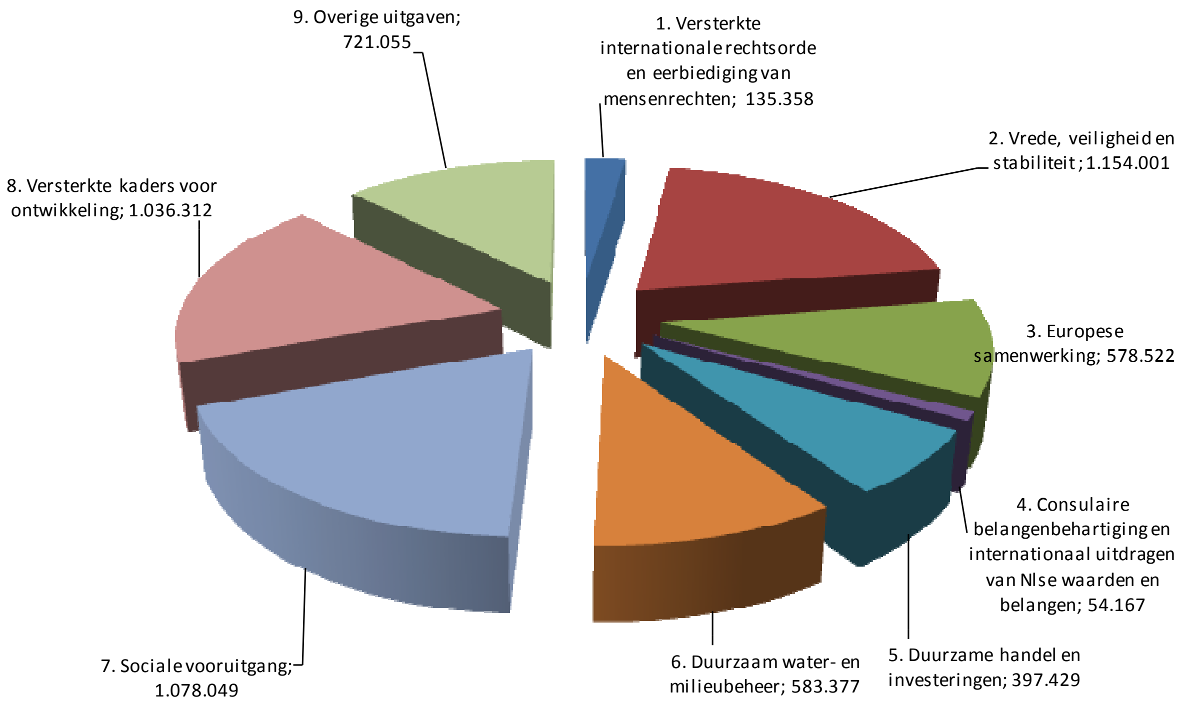
Homogene Groep Internationale Samenwerking
Jaarverslag 2014

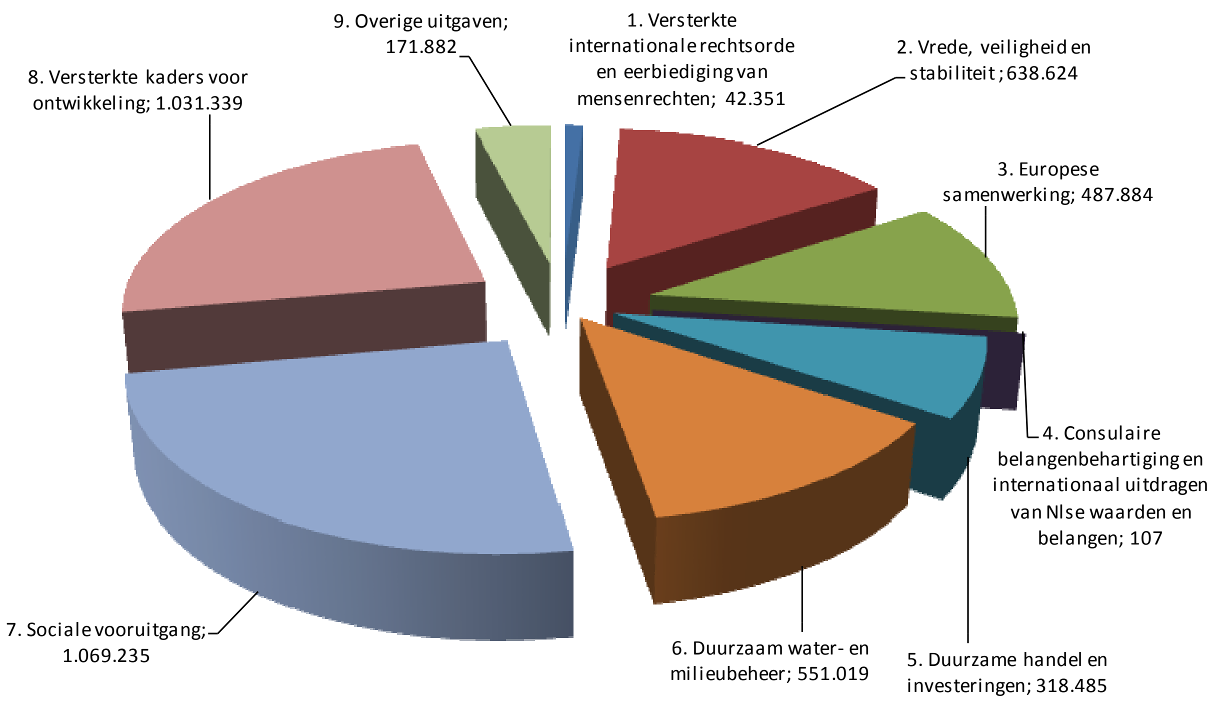
1. HGIS-uitgaven 2014 naar beleidsthema (bedragen x EUR 1000)

Begroting en realisaties 2014 naar beleidsthema	Begroting 2014	Mutatie	Realisaties 2014
1. Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging van mensenrechten	133.573	1.785	135.358
2. Vrede, veiligheid en stabiliteit	979.020	174.981	1.154.001
3. Europese samenwerking	585.639	-7.117	578.522
4. Consulaire belangenbehartiging en internationaal uitdragen van Nlse waarden en belangen	58.761	-4.594	54.167
5. Duurzame handel en investeringen	471.177	-73.748	397.429
6. Duurzaam water- en milieubeheer	617.041	-33.664	583.377
7. Sociale vooruitgang	1.048.791	29.258	1.078.049
8. Versterkte kaders voor ontwikkeling	542.815	493.497	1.036.312
9. Overige uitgaven	870.256	-149.201	721.055
Totaal	**5.307.073**	**431.197**	**5.738.270**

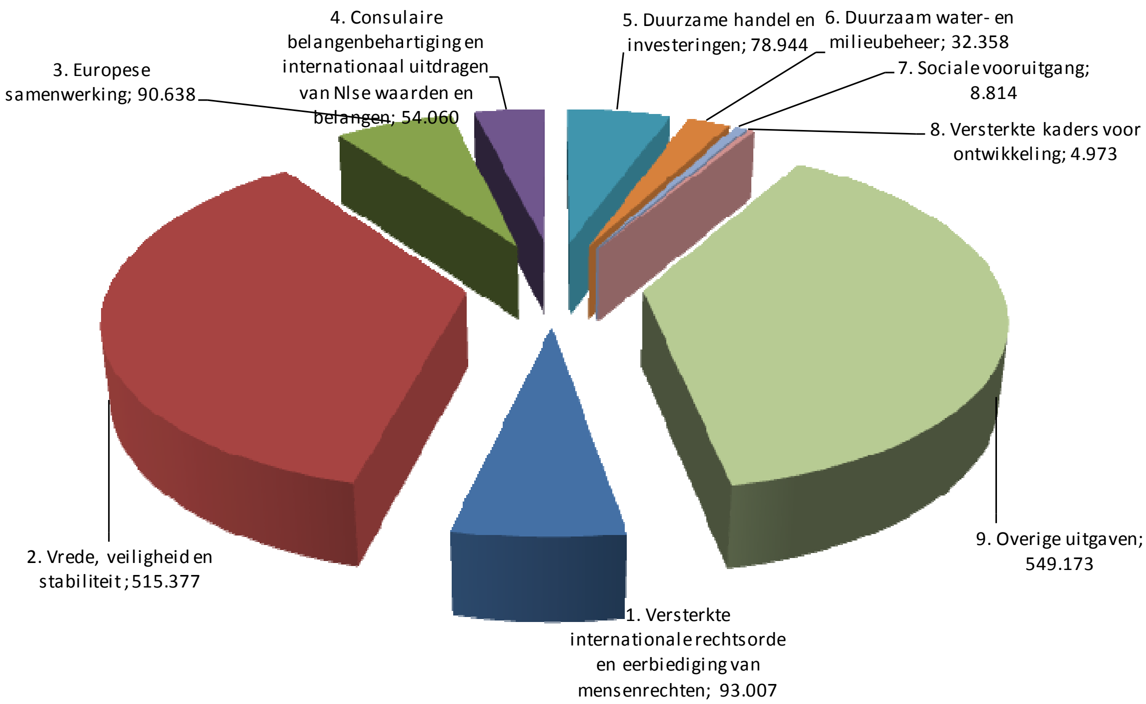
2. ODA-uitgaven 2014 naar beleidsthema (bedragen x EUR 1000)

ODA-uitgaven naar beleidsthema	Begroting 2014	Mutatie	Realisaties 2014
1. Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging van mensenrechten	41.306	1.045	42.351
2. Vrede, veiligheid en stabiliteit	525.320	113.304	638.624
3. Europese samenwerking	496.123	-8.239	487.884
4. Consulaire belangenbehartiging en internationaal uitdragen van Nlse waarden en belangen	136	-29	107
5. Duurzame handel en investeringen	268.553	49.932	318.485
6. Duurzaam water- en milieubeheer	585.078	-34.059	551.019
7. Sociale vooruitgang	1.037.119	32.116	1.069.235
8. Versterkte kaders voor ontwikkeling	530.384	500.955	1.031.339
9. Overige uitgaven	225.819	-53.937	171.882
Totaal	**3.709.838**	**601.088**	**4.310.926**

3. Non-ODA uitgaven 2014 naar beleidsthema (bedragen x EUR 1000)

Non-ODA-uitgaven naar beleidsthema	Begroting 2014	Mutatie	Realisaties 2014
1. Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging van mensenrechten	92.267	740	93.007
2. Vrede, veiligheid en stabiliteit	453.700	61.677	515.377
3. Europese samenwerking	89.516	1.122	90.638
4. Consulaire belangenbehartiging en internationaal uitdragen van Nlse waarden en belangen	58.625	-4.565	54.060
5. Duurzame handel en investeringen	202.624	-123.680	78.944
6. Duurzaam water- en milieubeheer	31.963	395	32.358
7. Sociale vooruitgang	11.672	-2.858	8.814
8. Versterkte kaders voor ontwikkeling	12.431	-7.458	4.973
9. Overige uitgaven	644.437	-95.264	549.173
Totaal	**1.597.235**	**-169.891**	**1.427.344**

Inhoudsopgave

HGIS-jaarverslag 2014

1. Leeswijzer

De Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) is een budgettaire constructie binnen de rijksbegroting. Internationale Samenwerking is de combinatie van alle activiteiten van de Rijksoverheid die betrekking hebben op het buitenland. Het betreft samenwerking met de EU, overige ontwikkelde landen en ontwikkelingslanden. De uitgaven aan deze activiteiten staan op de begrotingen van de verschillende departementen. De HGIS bundelt de uitgaven van de verschillende departementen op het gebied van internationale samenwerking en illustreert zo de onderlinge samenhang. De HGIS is een belangrijk instrument bij de realisatie van een geïntegreerd en coherent buitenlands beleid.

Buitenlandse betrekkingen zijn een zaak van het Koninkrijk der Nederlanden: Nederland in Europa, Aruba, Curaçao en Sint Maarten, alsmede de Nederlandse openbare lichamen in het Caribisch gebied (Bonaire, Sint Eustatius en Saba). Waar deze begroting spreekt over 'Nederland' of 'Nederlands' wordt daarmee bedoeld: '(van) het Koninkrijk der Nederlanden', tenzij het gaat om zaken die specifiek het land Nederland betreffen, zoals het EU-lidmaatschap en ontwikkelingssamenwerking.

De budgetten in de HGIS-nota 2014 zijn gebaseerd op de Miljoenennota 2014 zoals die door het kabinet Rutte-Asscher is gepresenteerd. Op basis van de begrotingssystematiek spiegelt het HGIS-jaarverslag 2014 in principe de HGIS-nota voor 2014.

Het HGIS-jaarverslag 2014 gaat beknopt in op de activiteiten en de resultaten die in 2014 met de HGIS-middelen zijn gerealiseerd. Per beleidsthema wordt vervolgens een financieel overzicht opgenomen waarin de mutaties die betrekking hebben op het beleidsthema zijn weergegeven. Voor de artikelen zijn verschillen in de realisatie (kolom mutaties) ten opzichte van de vastgestelde incidentele suppletoire begroting vanaf 10% op artikelonderdeel niveau toegelicht, met een ondergrens van EUR 2 miljoen. Het verslag is ontleend aan de jaarverslagen van de verschillende ministeries en geeft een overzicht in vogelvlucht. Meer gedetailleerde informatie is terug te vinden in de afzonderlijke jaarverslagen, in het bijzonder van Buitenlandse Zaken en van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

Binnen de HGIS is een tweedeling te maken tussen de uitgaven aan *Official Development Assistance* (ODA), oftewel ontwikkelingssamenwerking, en de overige uitgaven aan de realisatie van het buitenlands beleid, vaak kortweg aangeduid met 'non-ODA'. Het verslag wordt afgesloten met een aantal bijlagen. Hierin zijn de totalen per begrotingshoofdstuk verwerkt, een uitsplitsing in ODA en non-ODA HGIS uitgaven, de ODA-prestatie, een overzicht van de ODA uitgaven in hulprelatie-overgangsrelatie- en exitlanden en een overzicht van de publieke klimaatuitgaven in 2014 voor ontwikkelingslanden.

2. HGIS Toelichting per beleidsthema

Beleidsthema 1 Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging van mensenrechten

In oktober werd Nederland voor de periode 2015-2017 gekozen in de Mensenrechtenraad (MRR). Inhoudelijk leidend voor het lidmaatschap van de MRR zijn de prioriteiten uit de nota 'Respect en recht voor ieder mens'.

Om de mensenrechten internationaal blijvend onder de aandacht te brengen reikt Nederland jaarlijks de mensenrechtentulp uit. Dit jaar is deze uitgereikt aan *Mideast Youth*. Deze organisatie bouwt online platforms om een stem te geven aan mensen die zich inzetten voor de mensenrechten. Binnen het mensenrechtenbeleid staat de bescherming van mensenrechtenverdedigers, gelijke rechten voor LHBT, vrouwenrechten, de vrijheid van godsdienst en levensovertuiging, vrijheid van meningsuiting (online en offline), het tegengaan van massale wreedheden en bescherming van burgers in conflictgebieden centraal.

Bij de inzet voor vrouwenrechten lag evenals vorig jaar de nadruk op internationale en lokale vrouwenorganisaties die zich sterk maken voor politieke en economische participatie van vrouwen en het bestrijden van geweld tegen vrouwen. Daarnaast is ingezet op versterking van UN WOMEN. In het kader van VN Veiligheidsresolutie 1325 organiseerde Nederland met UN WOMEN een conferentie voor Syrische vrouwen met het oog op hun participatie in de Syrische vredesonderhandelingen, in nauwe samenwerking met voormalig Speciaal Gezant voor Syrië van de VN en de Arabische Liga, Lakhdar Brahimi. Daarnaast zijn diverse trainingen op het gebied van *Protection of Civilians* aangeboden aan Nederlandse militairen die hebben deelgenomen aan MINUSMA. Zo zijn er in het kader van VNVR-resolutie 1325 genderadviseurs geplaatst bij MONUSCO in de DRC en UN Women Headquarters.

De EU-richtsnoeren voor de vrijheid van meningsuiting werden op 12 mei 2014 aangenomen door de Raad van Ministers van Buitenlandse Zaken. Deze richtsnoeren bieden een handvat aan EU-delegaties en ambassades van EU-lidstaten voor concrete bevordering en bescherming van de vrijheid van meningsuiting zowel online als offline. Als voorzitter van de *Freedom Online Coalition* werkgroep "*An Internet Free and Secure*" organiseerde Nederland activiteiten die zich richten op het vergroten van civil society participatie in het wereldwijde cybersecurity debat, mede met het oog op de *Global Conference on Cyber Space* in Den Haag en de jaarlijkse *Freedom Online* conferentie in Ulaanbatar. Ook vonden er in 2014 *Diplohacks* plaats in Tbilisi, Londen en Den Haag om tot innovatieve oplossingen te komen van actuele vraagstukken.

Nederland heeft zich verder ingezet voor verdere operationalisering van het *Responsibility to Protec*t-beginsel. Ook heeft Nederland zich samen met Argentinië, België en Slovenië ingespannen voor een multilateraal verdrag betreffende Rechtshulp en Uitlevering bij Internationale Misdaden (MVRUIM). Het aantal landen dat het initiatief kent en actief steunt, neemt geleidelijk toe.

Tot slot voert Nederland wereldwijd actief campagne voor één van de twee vrijkomende niet-permanente zetels in de VN-Veiligheidsraad voor de periode in 2017–2018. De campagne werd geïntensiveerd onder het motto: "*The Kingdom of the Netherlands, your partner for peace, justice and development*".

Budgettaire gevolgen van beleid

1. Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging van mensenrechten							
Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving (x EUR 1 000)		**Begroting 2014**		**Mutatie**		**Realisaties 2014**	
		Totaal	**wv. ODA**	**Totaal**	**wv. ODA**	**Totaal**	**wv. ODA**
BZ	01.01 Goed functionerende internationale instellingen met een breed draagvlak	52.697	5.686	516	-4.626	53.213	1.060
	01.02 Bescherming en bevordering van mensenrechten	53.540	35.420	6.237	5.860	59.777	41.280
VenJ	33.03.39 Opsporing en vervolging; drugsbestrijding Suriname	200	200	-189	-189	11	11
	33.03.10 Opsporing en vervolging; NFI	534	0	4	0	538	0
	91.01 Europol en Eurojust	26.377	0	-4.759	0	21.618	0
	91.01 WIPO	225	0	-24	0	201	0
	Totaal	133.573	41.306	1.785	1.045	135.358	42.351

Financiële toelichting

BZ:

- *D*e toename op het artikel bescherming en bevordering van mensenrechten wordt veroorzaakt doordat het Mensenrechtenfonds is verhoogd ten behoeve van de bestrijding van kinderarbeid en kinderprostitutie, in lijn met het amendement Voordewind c.s. .

V&J:

- De uitgaven op het onderdeel Europol en Eurojust zijn lager dan geraamd vanwege verandering in timing van uitgaven aan project Eurojust. De verplichtingen lopen door naar latere jaren.

Beleidsthema 2 Vrede, Veiligheid en Stabiliteit

Als gevolg van zorgwekkende internationale ontwikkelingen was het beroep op de financiële en personele middelen op het terrein van "vrede, veiligheid en stabiliteit" groot. Deze ontwikkelingen zijn beschreven in de beleidsbrief Internationale Veiligheid, die in november 2014 is uitgebracht door het kabinet.

De tragedie met vlucht MH17 laat zien hoezeer wereldwijde ontwikkelingen, die op het oog ver weg lijken, verbonden kunnen zijn met Nederland. De illegale Russische annexatie van de Krim en vervolgens het destabiliserende optreden in Oost-Oekraïne had gevolgen voor de veiligheidsanalyse en -beleid van Nederland. Ook de NAVO heeft een belangrijke rol als het gaat om Rusland te tonen dat het Westen sterk en verenigd is, en Rusland te ontmoedigen om nog meer destabiliserend op te treden in zijn nabije buitenland. De eerste aanzet daartoe werd gegeven met het pakket onmiddellijke militaire maatregelen van maart 2014 om oostelijke bondgenoten gerust te stellen. Nederland leverde hieraan een bijdrage, onder andere met de inzet van Nederlandse F-16s voor de versterking van Baltic Air Policing, maar ook bijdragen aan de staande NAVO-vlootverbanden en aan oefeningen in Oost-Europa.

Tevens is besloten tot een structurele aanpassing om zo de inzetbaarheid en gereedstelling van NAVO-strijdkrachten te verhogen. Deze strijdkrachten moeten sneller en adequater kunnen reageren op snel veranderende ontwikkelingen in en rond het bondgenootschappelijk grondgebied. Onder andere de oprichting van de Very High Readiness Joint Taskforce (VJTF) waartoe tijdens de top in Wales werd besloten, geeft hieraan invulling. Met deze maatregelen toont de NAVO aan dat niemand hoeft te twijfelen aan de geloofwaardigheid van de Artikel 5 garantie en dat het bondgenootschap flexibel in kan spelen op nieuwe dreigingen.

De inzet is Rusland eensgezind tegemoet te treden in EU- en NAVO-kader en een antwoord te formuleren op het Russische optreden, zonder dat dit tot een gevaarlijke vorm van escalatie zou leiden. Ook leverde Nederland via onder andere de OVSE een actieve bijdrage aan de pogingen het conflict in Oekraïne te beteugelen.

In het licht van de toenemende instabiliteit aan de zuidflanken van Europa in het bijzonder als gevolg van de snelle opmars van ISIS, heeft Nederland ook internationaal aangedrongen op een gemeenschappelijke lange-termijnagenda voor de strijd tegen ISIS en het herwinnen van stabiliteit in Syrië, Irak en de bredere regio.

Strijd tegen ISIS

Nederland maakt deel uit van de internationale coalitie van landen die, onder leiding van de Verenigde Staten, gezamenlijk de strijd tegen ISIS hebben aangebonden. Deze strijd maakt deel uit van onze inzet om te komen tot inclusiviteit en stabiliteit in Irak, een politieke oplossing voor Syrië en het inperken van spill-over effecten.

ISIS wordt langs verschillende sporen bestreden:

1) *Militair:* de luchtcampagne tegen ISIS en het trainen van Iraakse strijdkrachten en Koerdische Peshmerga; Nederland levert met zes F-16's en 130 militaire trainers hieraan een bijdrage.
2) *Foreign Terrorist Fighters*; Nederland levert op internationaal en nationaal niveau een bijdrage aan dit spoor, met aandacht voor preventie, opsporing, vervolging en re-integratie.
3) *Financieringsstromen*; Nederland levert een bijdrage aan de coalitie inspanning om de financiele stromen van ISIS in kaart te brengen en tegen te gaan met het bestaande internationale instrumentarium.
4) *Delegitimeren ISIS*; Nederland levert in coalitieverband een bijdrage aan het creëren van een gezamenlijk tegengeluid om het draagvlak voor ISIS weg te nemen.
5) *Stabilisatie*; Nederland neemt deel aan de coalitiewerkgroep ten behoeve van het herstel in bevrijde gebieden, o.a. op het gebied van ontmijning.
6) *Humanitaire hulp;* Nederland levert in het kader van humanitaire hulp een bijdrage ten behoeve van Syrische vluchtelingen.

De EU heeft in augustus 2014 een wapenembargo tegen Rusland ingesteld, dat in Nederland geïmplementeerd is met de Sanctieregeling territoriale integriteit Oekraïne 2014. Het betreft een regulier, volledig wapenembargo dat export en import van alle wapens van en naar Rusland verbiedt, inclusief de daarbij behorende technische en financiële assistentie. Daarnaast zal de import van bepaalde onderdelen en diensten, die van essentieel belang zijn voor de veiligheid van Europese defensiesystemen, toegestaan blijven.

Binnen het NAVO-kader heeft Nederland zich hard gemaakt voor een blijvende focus op alle drie de kerntaken van de NAVO – gemeenschappelijke verdediging, crisisbeheersing en coöperatieve veiligheid - en voor meer (financiële) transparantie. Voorts is consequent aandacht gevraagd voor nucleaire ontwapening, transparantie en het terugdringen van de rol van nucleaire wapens in militaire doctrines. Daarnaast heeft Nederland zich ingezet voor de universalisering, uitvoering en handhaving van alle belangrijke ontwapeningsverdragen. In de huidige internationale context zijn de mogelijkheden om betekenisvolle stappen te zetten op dit vlak niet toegenomen. Hoewel aan Amerikaanse zijde nog bereidheid bestaat om de dialoog over verdere reductie van de kernwapenarsenalen aan te gaan, lijkt deze aan Russische zijde niet te worden beantwoord.

Voorts werd in 2014 een belangrijke militaire bijdrage aan de VN-missie in Mali (MINUSMA) geleverd en werd ook de Nederlandse bijdrage aan de VN-missie in Zuid-Soedan verlengd.

In het voorjaar vond de *Nuclear Security Summit* (NSS) in Den Haag plaats. Tijdens deze wereldtop zijn door de verzamelde wereldleiders concrete afspraken gemaakt over nucleaire veiligheid en het reduceren van nucleair terrorisme.

NSS

In het World Forum in Den Haag kwamen 58 hooggeplaatste gasten en hun delegaties bijeen om met elkaar te spreken over het voorkomen van nucleair terrorisme door het verminderen van gevaarlijk nucleair materiaal in de wereld, het verbeteren van de veiligheid van alle nucleaire materialen en radioactieve bronnen en de verbetering van de internationale samenwerking.

Met de samenkomst van staatshoofden (waaronder van de Verenigde Staten, China, Frankrijk, Nigeria, Vietnam), regeringsleiders (onder meer van het Verenigd Koninkrijk, Duitsland, Canada, Nieuw-Zeeland, Japan), ministers en leiders van Internationale organisaties (VN, IAEA, Europese Raad, Europese Commissie, Interpol) en de realisatie van de overeengekomen slotverklaring, het zogenaamde "The Hague Nuclear Security Summit Communiqué", is een nieuwe stap gezet op weg naar een veiliger wereld.

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken was als organiserend ministerie verantwoordelijk voor de inhoudelijke en organisatorische voorbereidingen van de NSS. In samenwerking met andere departementen (Algemene Zaken, Veiligheid en Justitie, Defensie, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Economische Zaken en Infrastructuur en Milieu) is de grootste Top georganiseerd die ooit in Nederland is gehouden, zowel op diplomatiek terrein als qua veiligheidsoperatie en verkeersmanagementorganisatie. En marge van de Top werden tevens een staatsbezoek, drie informele bezoeken, twee werkbezoeken als ook een G7 bijeenkomst georganiseerd. Daarnaast hebben er talloze bilaterale ontmoetingen plaatsgevonden. In de week voorafgaand aan de NSS hield de internationale nucleaire industrie, in nauwe samenwerking met de ministeries van Economische en Buitenlandse Zaken, een topontmoeting in Amsterdam. Tenslotte kwamen die week ook *Think Tanks* en non-gouvernementele organisaties van over de gehele wereld die zich met nucleaire beveiliging bezighouden, in Amsterdam bijeen. Al deze bijeenkomsten versterkten, vanuit verschillende invalshoeken, de doeleinden van de Haagse *Nuclear Security Summit*. Voor de verslaglegging van de NSS waren meer dan 2.000 journalisten uit de hele wereld naar Den Haag afgereisd.

Het succes van de organisatie en de realisatie van een veilig, waardig en ongestoord verloop van de Top vormden het resultaat van een gedegen voorbereiding en intensieve samenwerking tussen overheden, uitvoerende diensten, sectoren en het bedrijfsleven. Het is een gedenkwaardige Top geworden door de interactieve en vernieuwende elementen in het programma en in de organisatie aanpak. Met de organisatie van de NSS2014 heeft Nederland zich internationaal goed geprofileerd.

Ten behoeve van veiligheid en rechtsorde in fragiele staten werden vanuit een geïntegreerde benadering specifieke programma's uitgevoerd in Mali, Somalië, het Grote Meren-gebied, Zuid-Soedan, Afghanistan en meer recent in Syrië, Libanon, Jordanië en Irak. Veel van deze activiteiten werden gefinancierd uit het stabiliteitsfonds; Nederland droeg bijvoorbeeld EUR 15,5 miljoen bij aan het *Law and Order Trust Fund* en EUR 7 miljoen aan het *Afghan National Army Trust Fund*. Nederland was tevens een van de oprichters van het *EU Trust Fund* voor de Centraal Afrikaanse Republiek, gericht op *early recovery*. Daarnaast stelde Nederland MINUSCA financieel in staat een begin te maken met het herstel van de strafrechtketen in dit land.

De humanitaire noden stegen in 2014 naar ongekende hoogte. De wereld kende al drie humanitaire crises van de zwaarste categorie: Syrië, Zuid-Soedan en de Centraal Afrikaanse Republiek. De crisis in Irak en de Ebola-uitbraak kwamen daar nog bij. Nog niet eerder sinds de Tweede Wereldoorlog was het aantal vluchtelingen en ontheemden zo hoog. De sterk toegenomen behoefte aan humanitaire hulp maar ook de complexiteit van gewapende conflicten zette het bestaande humanitaire systeem onder druk. Mede daarom heeft het kabinet besloten een apart noodhulpfonds van EUR 570 miljoen in het leven te roepen. Met dit fonds kan Nederland adequaat bijdragen aan de huidige en toekomstige grote rampen, inclusief opvang van vluchtelingen in de regio. Dit fonds is flexibel inzetbaar gedurende de kabinetsperiode.

Strijd tegen Ebola

De Ebola-uitbraak mondde uit in een gezondheidscrisis van ongekende omvang. Via Artsen zonder Grenzen werd een bijdrage gedaan aan de directe Ebola-bestrijding. Ook is extra geld beschikbaar gekomen voor het Rode Kruis. Dit kwam ten goede aan o.a. het uitzenden van hulpverleners. Begin september begon het aantal gevallen in Sierra Leone, Guinee en Liberia dramatisch te stijgen. Daarom kondigde Nederland aan om binnen het noodhulpfonds EUR 15 miljoen vrij te maken voor de bestrijding van de Ebola-epidemie. Hiervan ging EUR 10 miljoen naar WHO en UNICEF. Artsen zonder Grenzen kreeg een extra bijdrage van EUR 1 miljoen. Met deze financiering kon een breed pakket aan maatregelen worden ingezet: Zo concentreerde UNICEF zich vooral op sociale mobilisatie en de verspreiding van hygiënische pakketten. De WHO zette zich in op het traceren van Ebola-gevallen, het faciliteren van veilige begrafenissen en de zorg voor Ebola-patiënten en preventie. Artsen zonder Grenzen richtte zich op het oprichten en managen van Ebola-klinieken en de behandeling van patiënten. Ook de inzet van het Joint Support Ship 'Karel Doorman' is gedeeltelijk vanuit HGIS gefinancierd. Een ander deel van de kosten werd door de EU gefinancierd. De Karel Doorman transporteerde daarbij hulpgoederen die door Nederland, andere EU lidstaten, VN organisaties en NGO's gedoneerd werden. Verder werden de gelden besteed aan de aankoop van goederen. Dit waren bijvoorbeeld ambulances, mobiele ziekenhuizen en laboratoria.

Budgettaire gevolgen van beleid

2. Vrede, veiligheid en stabiliteit							
Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving (x EUR 1 000)		Begroting 2014		Mutatie		Realisaties 2014	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ	02.01 Goede internationale samenwerking ter bevordering van de eigen en bondgenootschappelijke veiligheid	19.710	0	8.300	0	28.010	0
	02.02 Bestrijding en terugdringing van internationaal terrorisme en andere vormen van internationale criminaliteit	500	0	1.574	0	2.074	0
	02.03 Bevordering van ontwapening en wapenbeheersing, bestrijding van proliferatie van massavernietigingswapens en het voeren van een transparant en verantwoord wapenexportbeleid	32.474	3.252	-5.121	-3.252	27.353	0
	02.04 Bevordering van veiligheid, stabiliteit en rechtsorde in internationaal verband	203.603	71.444	-20.252	-11.352	183.351	60.092
	02.05 Bevordering van transitie in prioritaire gebieden	17.179	8.322	546	-2.447	17.725	5.875
IenM	26.01 Bijdrage infrafonds	0	0	2.528	0	2.528	0
BH&OS	04.01 Humanitaire hulp	205.767	204.000	18.329	12.061	224.096	216.061
	04.02 Budget Internationale Veiligheid; voorkomen en terugdringen van conflictsituaties	250.000	0	-250.000	0	0	0
	04.03 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	229.702	229.702	19.072	19.072	248.774	248.774
	04.04 Noodhulpfonds	0	0	100.024	100.024	100.024	100.024
VenJ	31.03.21 Kwaliteit, Arbeidsvoorwaarden en ICT politie	18.585	8.600	2.351	-802	20.936	7.798
	36. 02.58 Nat. Veiligheid en Terrorismebestrijding	1.000	0	367	0	1.367	0
BZK	62.01 Apparaat	500	0	-171	0	329	0
Defensie	01.01.01 Crisisbeheersingsoperaties (inclusief contributies)	0	0	231.291	0	231.291	0
	02.01.01 Gereedstelling en instandhouding commando ZSK	0	0	4.450	0	4.450	0
	03.01.01/02 Gereedstelling en instandhouding commando LAS	0	0	10.450	0	10.450	0
	04.01.01 Gereedstelling en instandhouding commando LSK	0	0	22.000	0	22.000	0
	05.02.33 Operationele eenheden Koninklijke Marechaussee	0	0	16.000	0	16.000	0
	06/07 Overige (investeringen)	0	0	2.543	0	2.543	0
	08.02.33 Ondersteuning operationele eenheden	0	0	10.700	0	10.700	0
	Totaal	979.020	525.320	174.981	113.304	1.154.001	638.624

Financiële toelichting

BZ:

- De uitgaven voor goede internationale samenwerking ter bevordering van de eigen- en bondgenootschappelijke veiligheid stegen door een verhoging van de uitgaven voor het Veiligheidsfonds. Het betrof hier een extra inzet voor het conflict in Syrië en Irak. Daarnaast zijn de uitgaven voor de NAVO gestegen als gevolg van een additionele bijdrage aan de NAVO nieuwbouw vanwege hoger uitgevallen bouwkosten en als gevolg van een aanpassing van het betaalritme van de jaarlijkse bijdrage.

- Het budget voor bevordering van ontwapening en wapenbeheersing is gedaald vanwege de overheveling van budget voor de NSS naar andere departementen.

- De uitgaven voor het bevorderen van veiligheid, stabiliteit en rechtsorde in internationaal verband zijn afgenomen als gevolg van een lagere Nederlandse contributie aan VN-crisisbeheersingsoperaties. Deze uitgaven vinden plaats na afroep door de VN en zijn mede gebaseerd op afdrachten van andere lidstaten en de liquiditeitsbehoefte binnen de verschillende operaties. Deze uitgaven zijn begin 2015 verricht. Daarnaast is de contributie aan de OVSE gedaald.

I&M:

- De mutatie op de bijdrage Infrafonds wordt veroorzaakt doordat Rijkswaterstaat meerkosten heeft gemaakt in het kader van de *Nuclear Security Summit* (NSS) die in maart 2014 plaatsvond. Dit budget is overgeheveld vanuit de begroting van Buitenlandse Zaken.

BH&OS:

- Het Budget Internationale Veiligheid is bij de start van het kabinet in het leven geroepen om bestaande activiteiten verbonden aan internationale veiligheid van Defensie, Buitenlandse Zaken, Veiligheid en Justitie en Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking ter bevordering van de geïntegreerde benadering te financieren. Vanuit dit budget zijn de middelen overgeheveld naar de begrotingen van het Ministerie van Defensie en het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

- Het kabinet besloot afgelopen zomer EUR 570 miljoen extra beschikbaar te stellen voor een noodhulpfonds. Dit fonds is flexibel inzetbaar gedurende de kabinetsperiode (t/m 2017). Hiervan is in 2014 EUR 100 miljoen uitgegeven.

V&J:

- Op artikel Kwaliteit, arbeidsvoorwaarden en ICT politie neemt het budget toe. Deze mutatie wordt veroorzaakt doordat middelen zijn overgeheveld vanuit de begroting van Buitenlandse Zaken ten behoeve van de NSS.

Defensie:

- Vanuit het artikel Budget Internationale Veiligheid van de BHOS-begroting (artikel 4.2) zijn middelen toegevoegd aan de defensiebegroting voor uitgaven aan crisisbeheersingsoperaties (waaronder de VN-missie MINUSMA en de strijd tegen ISIS), internationale criminaliteitsbestrijding (VPD's), civiele militaire capaciteit, luchttransport en training- en capaciteitsopbouw in Afrika.

Beleidsthema 3 Europese samenwerking

In Europa zijn belangrijke stappen gezet om de financieel-economische stabiliteit te herstellen. Nederland heeft daarbij steeds een actieve rol gespeeld, waarbij het steevast gewezen heeft op het belang van heldere afspraken over financiële soliditeit en de noodzaak van verdere structurele hervormingen in de individuele lidstaten om te komen tot duurzame groei.

De Europese financiën stonden in 2014 onverminderd onder druk en ook de financieel-economische situaties in Frankrijk en Italië baarden zorgen. Nederland heeft hierbij wederom het belang benadrukt van strikte toepassing van de begrotingsregels en doorvoeren van structurele hervormingen. Modernisering van Europese economieën zijn niet alleen van nationaal belang, maar ook van Europees belang. Na de clean exits uit steunprogramma's door Ierland, Portugal en Spanje, is gekeken naar de opvolging van het steunprogramma voor Griekenland. Het Griekse programma is met twee maanden verlengd en het besluit over een vervolg zal in 2015 genomen worden. Nederland heeft hierbij gepleit voor het nakomen van afspraken uit het huidige programma, voordat met een vervolg kon worden begonnen.

Het kabinet is op basis van een inventarisatie uit 2013 in Brussel en met andere lidstaten de discussie aangegaan over de vraag of EU-wetgeving wel altijd even adequaat is in relatie tot het doel dat moet worden bereikt, alsook over de effectiviteit en de kosten die daarmee gepaard gaan. Ook heeft het kabinet zich actief opgesteld in Europa en in het centrum van de Europese besluitvorming om effectief invloed uit te kunnen oefenen op de vormgeving van de nieuwe instituties.

De Europese Commissie bracht een nieuwe mededeling uit over de EU-positie ten aanzien van de post-2015 ontwikkelingsagenda. Hierover werden Raadsconclusies aangenomen. De Commissie bracht eveneens een mededeling uit over private sector ontwikkeling; hierover werden twee sets Raadsconclusies aangenomen. Nederland rondde de ratificatie af van het Intern Akkoord van het Elfde Europees Ontwikkelingsfonds.

Budgettaire gevolgen van beleid

3. Europese samenwerking							
Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving (x EUR 1 000)		Begroting 2014		Mutatie		Realisaties 2014	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ	03.02 Een effectief, efficiënt en coherent optreden van de Unie ten opzichte van derde landen en regio's, inclusief ontwikkelingslanden	166.256	166.256	-8.239	-8.239	158.017	158.017
	03.03 Een hechtere Europese waardengemeenschap	9.923	0	77	0	10.000	0
	03.04 Versterkte Nederlandse positie in de Unie van 28	3.860	0	1.045	0	4.905	0
Toerek.	EU-begroting	405.600	329.867	0	0	405.600	329.867
	Totaal	585.639	496.123	-7.117	-8.239	578.522	487.884

Financiële toelichting

Niet van toepassing.

Beleidsthema 4 **Consulaire belangenbehartiging en het internationaal uitdragen van Nederlandse waarden en belangen**

MH17:
Het werk van een groot aantal ministeries stond in de zomer van 2014 voor een belangrijk deel in het teken van de ramp met MH17. Deze gebeurtenis heeft Nederland geschokt en raakte de samenleving diep. In vele gemeenten zorgde de keiharde realiteit van het plotselinge niet meer terugkeren van de slachtoffers voor een enorme schok in de samenleving. Voor het kabinet hadden de berging en repatriëring van de slachtoffers de eerste en absolute prioriteit. Gezamenlijk met de minister-president zette de minister van Buitenlandse Zaken zich in om hiervoor internationaal draagvlak te verkrijgen. Daarnaast werd bijstand verleend aan de nabestaanden. Familierechercheurs van de politie en casemanagers van Slachtofferhulp Nederland hebben nauw samen gewerkt bij de zorg aan de nabestaanden. De expertise van beide organisaties wordt in samenhang ingezet, zodat zorg verleend is op zowel psychosociaal, praktisch als juridisch terrein. Daarbij is ook nauw samengewerkt met andere landen die veel slachtoffers te betreuren hadden, met name Maleisië en Australië. Het Informatie en Verwijs Centrum (IVC) Oekraïne, de informatiewebsite met een open gedeelte en een gesloten gedeelte dat alleen voor nabestaanden toegankelijk is, zal over een lange periode, zeker anderhalf à twee jaar, onderhouden worden en actueel blijven. Bij de repatriëring van de slachtoffers speelde het ministerie van Defensie en ministerie van Veiligheid en Justitie een belangrijke rol. Zij werkten hierbij nauw samen met andere landen waar slachtoffers te betreuren waren en betrokken instanties in Nederland. Daarbij werd ook gebruik gemaakt van een C-17 Globemaster van het Australisch leger.

Internationale samenwerking is van cruciaal belang nu het bewijs grotendeels buiten Nederland is te vinden en andere landen ook opsporingsonderzoeken zijn gestart. Daarom zijn goede coördinatie en een effectieve samenwerking noodzakelijk om al het beschikbare bewijs op één plek te krijgen. Onder andere om die reden heeft Nederland hierin vanaf het begin een leidende rol genomen. Het Ministerie van Veiligheid en Justitie verricht sinds de ramp een coördinerende taak op de drie prioriteiten van het kabinet. Dat zijn de repatriëring van de slachtoffers en hun persoonlijke bezittingen, het onderzoek van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) naar de feitelijke toedracht van de ramp en het internationale strafrechtelijke onderzoek waarin het Nederlandse Openbaar Ministerie het voortouw heeft.

Nederland heeft zich in 2014 in alle relevante internationale gremia, met name de VN, de OVSE en de EU, ingezet om draagvlak te verkrijgen voor de drie doelstellingen van het kabinet: terugbrenging van de lichamen van slachtoffers en hun persoonlijke bezittingen, onafhankelijk onderzoek naar de toedracht en strafrechtelijk onderzoek naar de schuldvraag. Basis voor dit alles vormde de dankzij een actieve Nederlandse lobby tot stand gekomen VN-Veiligheidsraadresolutie 2166.

Overige consulair:
Naast de continue aandacht die er is geweest voor het snel en adequaat reageren op crises en het verlenen van hulp aan Nederlanders die in het buitenland in nood verkeren, is er in 2014 gewerkt aan de hervorming van de consulaire dienstverlening. Er zijn scherpe keuzes gemaakt om de consulaire dienstverlening te versoberen daar waar verantwoorde alternatieven zijn en te investeren in die diensten waar een meerwaarde kan worden geboden. Ook het gedetineerdenbeleid is in 2014 grondig herzien. Daarnaast is geïnvesteerd in e-dienstverlening om het de burger makkelijk te maken de verantwoordelijkheid te nemen goed voorbereid op reis te gaan. Dit draagt bij aan de visie van BZ dat burgers een eigen verantwoordelijkheid hebben als het gaat om hun veiligheid, ook in het buitenland.

Tot slot zijn er belangrijke resultaten geboekt bij het visumbeleid. De inspanningen voor het maken van visumvertegenwoordigingsafspraken met andere Schengenlanden zijn ook in 2014 voortgezet,

met als belangrijkste doelen het behalen van efficiency, harmonisatie en verdergaande Europese samenwerking.

Budgettaire gevolgen van beleid

4. Consulaire belangenbehartiging en internationaal uitdragen van Nlse waarden en belangen							
Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving (x EUR 1 000)		**Begroting 2014**		**Mutatie**		**Realisaties 2014**	
		Totaal	**wv. ODA**	**Totaal**	**wv. ODA**	**Totaal**	**wv. ODA**
BZ	04.01 Op basis van eigen verantwoordelijkheid consulaire dienstverlening bieden aan Nederlanders in het buitenland	13.701	0	-3.710	0	9.991	0
	04.02 Samen met (keten)partners het personenverkeer reguleren	2.163	0	4.245	0	6.408	0
	04.03 Grotere buitenlandse bekendheid met de Nederlandse cultuur	7.512	0	-2.466	0	5.046	0
	04.04 Het inzetten van Publieksdiplomatie door het Postennetwerk en BZ om het beeld van Nederland in het buitenland te versterken en op een positief realistische manier uit te dragen	21.080	136	-106	-29	20.974	107
	04.05 Een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor internationale organisaties in Nederland	8.835	0	-2.996	0	5.839	0
OCW	08.77 Internationaal onderwijs; Bijdrage aan andere begrotingshoofdstukken; cultuur	904	0	-454	0	450	0
	14.71 Cultuur; subsidies	4.566	0	893	0	5.459	0
	Totaal	58.761	136	-4.594	-29	54.167	107

Financiële toelichting

BZ:

- Het budget voor consulaire dienstverlening aan Nederlanders in het buitenland is verlaagd, omdat een deel is ingezet voor consulaire informatiesystemen ten behoeve van de vreemdelingenketen. De geplande uitgaven ten behoeve van de vreemdelingenketen werden daarom toegevoegd aan artikel 04.02.

- Binnen het thema samen met (keten) partners het personen verkeer reguleren stegen de uitgaven als gevolg van gemaakt afspraken om incidentele investeringsmiddelen ter realisatie van de kwaliteitsdoelen voor de diplomatieke dienst uit het Regeerakkoord op dit thema in te zetten. Ten behoeve van de vreemdelingenketen worden deze middelen ingezet om de consulaire dienstverlening verder te digitaliseren. Daarnaast steeg het budget als gevolg van een overheveling van het budget voor consulaire informatiesystemen (artikel 04.01) naar dit artikel.

- De lagere uitgaven op het onderdeel grotere buitenlandse bekendheid met de Nederlandse cultuur zijn met name het gevolg van een tweetal budgetoverhevelingen. Voor de financiering van het internationaliseringsprogramma creatieve industrie, voorheen de Dutch Design Fashion Architecture (DDFA) werd EUR 1 miljoen overgeheveld naar het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Daarnaast werd EUR 1,1 miljoen overgeheveld naar artikel 04.04 voor de landenprogramma's publieksdiplomatie.

- De uitgaven op het onderdeel aantrekkelijk vestigingsklimaat voor internationale organisaties daalden omdat de jaarlijkse bijdrage voor het Internationaal Strafhof is verplaatst naar het artikelonderdeel goed functionerende internationale instellingen (artikel 01.01. BZ-begroting).

Beleidsthema 5 Duurzame handel en investeringen

Het multilaterale handelssysteem blijft voor handelsland Nederland van groot belang. In samenwerking met de UNCTAD is gewerkt aan het vergroten van de markttoegang voor de minst ontwikkelde landen door hen te assisteren in gebruik van (preferentiële) regels van oorsprong.

Naast een ambitieuze agenda van economische missies is, steeds meer ingezet op een meer strategische aanpak van inkomende missies/bezoeken en ontvangst daarvan op kabinetsniveau. Dit gebeurde in samenwerking met de topsectoren en de Dutch Trade and Investment Board (DTIB). Naast landen waar ons bedrijfsleven economische belangen heeft wordt nadrukkelijk ook gekeken naar landen waar door middel van missies synergie tussen hulp en handel kan worden bereikt. Zo hebben het afgelopen jaar missies plaatsgevonden naar onder meer China en India maar ook naar landen in Afrika zoals Tanzania, Mozambique, Ghana, Nigeria, Rwanda en Congo.

In totaal werden in 2014 20 economische missies met een lid van het kabinet georganiseerd naar 25 landen om Nederlandse bedrijven te ondersteunen bij het zaken doen in buitenlandse markten. Tevens vonden 5 economische missies op hoogambtelijk niveau plaats en werd een groot aantal economische missies georganiseerd met de vijf grote economische steden van Nederland en andere gemeentelijke en provinciale overheden. Daarnaast vonden er 13 inkomende economische missies/bezoeken plaats waarvan 5 tijdens de *Nuclear Security Summit*: staatsbezoek van de Chinese president, officiële bezoeken van Vietnam en Kazachstan en werkbezoeken van de vicepresident van Indonesië en de Minister-President van Canada.

Het naar Nederland halen van buitenlandse bedrijven is een wezenlijk onderdeel van economische diplomatie. Het *Netherlands Foreign Investment Agency* (NFIA) haalde in 2014 voor Nederland een record bedrag aan investeringen binnen. Met behulp van een nieuwe acquisitiestrategie worden de inspanningen gericht op die investeringen die de meeste waarde toevoegen aan de Nederlandse economie. Er zijn 187 projecten bevestigd, het aantal daarmee gemoeide banen kwam uit op 6.304. Het investeringsbedrag is uitgekomen op EUR 3.185 miljoen. 54% van de projecten betrof hoogwaardige activiteiten in met name topsectoren.

Per 1 juli 2014 is het *Dutch Good Growth Fund* van start gegaan. Het revolverende fonds verstrekt financiering aan Nederlandse MKB-ers die zaken willen doen in ontwikkelingslanden en investeringsfondsen die willen investeren in lokale MKB-ers, waar reguliere partijen tekort schieten.

Budgettaire gevolgen van beleid

5. Duurzame handel en investeringen							
Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving (x EUR 1 000)		Begroting 2014		Mutatie		Realisaties 2014	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BH&OS	01.01 Versterkt internationaal handelssysteem, met aandacht voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen	13.436	5.973	-3.729	-3.302	9.707	2.671
	01.02 Versterkte Nederlandse Handels- en Investeringspositie en economische naamsbekendheid	81.725	5.144	-22.279	-4.605	59.446	539
	01.03 Versterkte private sector en een verbeterd investeringsklimaat in ontwikkelingslanden	268.095	257.436	-27.675	-24.000	240.420	233.436
	01.04 Dutch good growth fund: intensivering van ontwikkelingsrelevante investeringen in en handel met ontwikkelingslanden door het Nederlandse en het lokale bedrijfsleven, met een focus op het MKB	100.000	0	-18.161	81.839	81.839	81.839
EZ	*11 Goed functionerende economie en markten*						
	11.55 Opdrachten	137	0	-20	0	117	0
	11.95 Bijdragen (inter)nationale organisaties	2.376	0	-568	0	1.808	0
	12 Een sterk innovatievermogen						
	12.05 Subsidies	2.681	0	-1.651	0	1.030	0
	12.95 Bijdragen (inter)nationale organisaties	390	0	335	0	725	0
	13 Een excellent ondernemingsklimaat						
	13.95 Bijdragen (inter)nationale organisaties	2.974	0	-637	0	2.337	0
	Totaal	471.814	268.553	-74.385	49.932	397.429	318.485

Financiële toelichting

BH&OS:

- De lagere uitgaven voor maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) op artikel 01.01 worden veroorzaakt door een lagere behoefte bij de posten aan technische ondersteuning op het gebied van MVO. Daarnaast wordt de technische assistentie op het terrein van Fair Trade in het vervolg gefinancierd vanuit het budget voor het CBI (artikel 01.03).

- De uitgaven voor artikel 01.02 zijn lager uitgevallen dan in de begroting voorzien. Het budget voor de *Netherlands Business Support Offices* is neerwaarts bijgesteld; omdat dit programma al in 2013 is bevoorschot. Tevens was sprake van een lagere liquiditeitsbehoefte voor de uitfinanciering van het programma *Package4Growth*, door vrijval binnen projecten. Ook de uitgaven voor *Finance for International Business* zijn lager uitgevallen. Tot slot is de bijdrage aan RVO voor de uitvoering van het instrumentarium lager dan voorzien in de begroting.

- De lagere uitgaven op het artikelonderdeel versterkte private sector en verbeterd investeringsklimaat worden door een aantal mutaties veroorzaakt. Het budget is naar beneden bijgesteld vanwege het saldo van overhevelingen van IDH en Solidaridad alsook vanwege lagere uitgaven aan technische assistentie voor het DGGF en ORIO en hogere uitgaven aan het *Infrastructure Development Fund* (voorheen MOL fonds FMO) en het CBI. Daarnaast vond er een overheveling naar het mensenrechtenartikel op de begroting van Buitenlandse Zaken plaats, ten behoeve van de bestrijding van kinderarbeid (onderdeel van het amendement-Voordewind c.s.).

- Op basis van de liquiditeitsbehoefte bij de start van het DGGF was voor dit programma minder budget nodig dan geraamd. De onderuitputting wordt in latere jaren toegevoegd aan het DGGF (via de eindejaarsmarge voor het DGGF). De totale omvang van het DGGF (EUR 700 miljoen) blijft hiermee ongewijzigd.

EZ:

- *D*e verlaging van het budget op het onderdeel een sterk innovatievermogen wordt met name veroorzaakt door een eenmalige overheveling van het budget voor de inrichting van de Nederlandse paviljoens van de Hannover Messe 2014.

Beleidsthema 6 Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid en water

Ten behoeve van het *International Fund for Agricultural Development* (IFAD) vond een succesvolle middelenaanvulling plaats. De uitvoering van het beleid gericht op voedsel- en voedingszekerheid verloopt volgens planning, zowel binnen de centraal gefinancierde programma's als in de partnerlanden via ambassades. De Nederlandse private sector speelt een belangrijke rol bij de ontwikkeling van landbouw en voedselproductie in de minst ontwikkelde landen. Kennisdeling en capaciteitsontwikkeling zijn kenmerkende aspecten van de Nederlandse inzet.

Nederland heeft bijgedragen aan verbeterde waterzekerheid door zowel de toegang tot water en sanitatie te vergroten als programma's te ondersteunen die zijn gericht op een verhoogde productiviteit in de landbouw, verbeterd stroomgebiedbeheer en veilige delta's. Klimaatadaptatie en de rol van vrouwen vormden en belangrijke aandachtspunten.

Dankzij Nederlandse financiering kregen ongeveer 2,5 miljoen mensen toegang tot sanitaire voorzieningen en 2 miljoen tot veilig drinkwater. In verband met de ebola-crisis is besloten het drinkwater en sanitatieprogramma, dat met Nederlandse financiering door UNICEF wordt uitgevoerd in West-Afrika voor de landen Guinee, Liberia en Sierra Leone, om te zetten in een op de bestrijding van ebola gericht programma.

De ministeries van Infrastructuur en Milieu, Economische Zaken en Buitenlandse Zaken hebben een aanzet gegeven voor een Internationale Wateraanpak. Doel is het vergroten van de Nederlandse bijdrage aan waterzekerheid wereldwijd.

In het kader van de internationale klimaatonderhandelingen heeft Nederland op een ambitieus klimaatakkoord ingezet onder meer door het betrekken van niet-statelijke actoren bij de onderhandelingen.

In 2014 startte het Initiatief voor Duurzame Handel (IDH) met een landschapsprogramma Brazilië, Ivoorkust, Ghana, Ethiopië, Kenia, Vietnam en Indonesië om de effecten van klimaatverandering en watervervuiling tegen te gaan.

Budgettaire gevolgen van beleid

6. Duurzaam water- en milieubeheer							
Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving (x EUR 1 000)		Begroting 2014		Mutatie		Realisaties 2014	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BH&OS	02.01 Toename van voedselzekerheid	306.612	306.612	-11.129	-11.129	295.483	295.483
	02.02 Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie	167.161	167.161	-10.367	-10.367	156.794	156.794
	02.03 Duurzaam gebruik natuurlijke hulpbronnen, tegengaan van klimaatverandering en vergrote weerbaarheid van de bevolking tegen onafwendbare klimaatverandering	108.180	107.479	-11.520	-12.232	96.660	95.247
I&M	11.01 Algemeen waterbeleid (Partners voor Water)	10.500	0	1.288	0	11.788	0
	17.01 Luchtvaart	1.015	0	-54	0	961	0
	18.01 Scheepvaart	925	0	-56	0	869	0
	19 Klimaat						
	19.02 Klimaat; Int. Beleid, coordinatie en samenwerking	5.774	0	-1.285	0	4.489	0
	19.02 Klimaat; Int. Beleid, coordinatie en samenwerking/CDM	2.806	0	57	0	2.863	0
	23.01 Meteorologie en seismologie (contributie WMO)	736	27	138	8	874	35
EZ	*14 Een doelmatige en duurzame energievoorziening*						
	14.55 Opdrachten (Joint Implementation)	2.708	0	-1.940	0	768	0
	14.95 Bijdragen aan (inter)nationale organisaties	781	0	-385	0	396	0
	16 Een concurrerende, duurzame en veilige agro-, visserij- en voedselketen						
	16.55 Opdrachten	0	0	0	0	0	0
	16.95 Bijdragen (inter)nationale organisaties (FAO)	6.973	3.556	-677	-345	6.296	3.211
	16.95 Bijdragen (inter)nationale organisaties (UNEP)	243	243	6	6	249	249
	16.95 Overig	699	0	3.403	0	4.102	0
	18 Natuur, regio en ruimte						
	18.55/95 Opdrachten/Bijdragen aan (inter)nationale organisaties	949	0	-164	0	785	0
	Totaal	616.062	585.078	-32.685	-34.059	583.377	551.019

Financiële toelichting

BH&OS:

- De lagere realisatie op duurzaam gebruik natuurlijke hulpbronnen betreft een saldo van verschillende mutaties. In 2014 werd EUR 5 miljoen bezuinigd op de landenprogramma's van onder andere Indonesië en Rwanda als gevolg vanwege de BNP-korting. De resterende bezuiniging werd op centraal niveau ingevuld. Daarnaast namen de uitgaven toe aan Wereldbank en Hivos terwijl deze daalden voor het *het Least Developed Country Fund*, het landenprogramma (met name in de Grote Meren-regio) en het *Access to Energy Fund (AEF)* van de FMO. Om de druk op de begroting 2015 te verlichten is de bijdrage voor de zesde middelenaanvulling van het *Global Environment Fund* (GEF) geheel in 2014 voldaan.

EZ:

- De meeruitgaven op het onderdeel een concurrerende, duurzame en veilige agro-, visserij- en voedselketen betreffen hogere bijdragen voor met name de projecten "*Grenada Spice Institute*" en "*Integrated Seed Sector Development*".

Beleidsthema 7 Sociale vooruitgang

Het Nederlandse SRGR-beleid richtte zich op grotere kennis onder jongeren over SRGR, betere beschikbaarheid van anticonceptie en aidsremmers, daling in moedersterfte en sterfte aan hiv/aids. Daarnaast bleef Nederland een van de weinige landen die zich consequent inzetten om meer controversiële onderwerpen als veilige abortus, toegang tot voorbehoedsmiddelen voor jongeren en de risicogroepen voor hiv-infectie (homomannen, sekswerkers en injecterende drugsgebruikers) internationaal op de agenda te houden. Ook werd het innovatieve fonds *AmplifyChange* gelanceerd. Dit fonds ondersteunt lokale maatschappelijk organisaties in ontwikkelingslanden die zich inzetten op taboe-onderwerpen zoals geweld tegen vrouwen of veilige abortus.

Daarnaast richtte de inzet voor gelijke rechten en kansen voor vrouwen zich onverminderd op het uitbannen van geweld tegen vrouwen, vrouwelijk leiderschap en economische zelfredzaamheid. De Nederlandse steun aan de uitvoering van de VN-Veiligheidsraadresolutie 1325 over vrouwen, vrede en veiligheid maakte hier deel van uit.

Ook werd het beleidskader *Samenspraak en Tegenspraak* gelanceerd dat de leidraad vormt voor het aangaan van relaties met maatschappelijke organisaties in de periode 2016-2020. Het doel is maatschappelijke organisaties in lage- en middeninkomenslanden zo te steunen dat ze hun bepleitende en agenda-beïnvloedende rol beter kunnen invullen.

Ten slotte zijn in 2014 het beurzenprogramma Netherlands Fellowship Programmes (NFP) en het capaciteitsversterkingsprogramma van hoger- en beroepsonderwijsinstellingen (NICHE) verder uitgerold.

Budgettaire gevolgen van beleid

7. Sociale vooruitgang							
Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving (x EUR 1 000)		**Begroting 2014**		**Mutatie**		**Realisaties 2014**	
		Totaal	**wv. ODA**	**Totaal**	**wv. ODA**	**Totaal**	**wv. ODA**
OCW	06.70 Bekostiging HBO (beurzen niet EU)	3.155	3.155	0	0	3.155	3.155
	07.70/76 Wetenschappelijk onderwijs	53.667	50.379	671	608	54.338	50.987
	08.71 Internationaal onderwijs;Subsidies	0	0	24	0	24	0
	16.70 Onderzoek en wetenschappen; WOTRO	454	454	0	0	454	454
EZ	*17 Groen onderwijs van hoge kwaliteit*						
	17.35 Groen onderwijs van hoge kwaliteit (ISRIC)	1.198	1.198	0	0	1.198	1.198
	17.35 Groen onderwijs van hoge kwaliteit (Intern. onderwijs)	35	35	0	0	35	35
VWS	09.12.10 Bijdrage aan internationale organisaties/WHO-partnerschap	4.295	0	-270	0	4.025	0
BHOS	03.01 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen en een halt aan de verspreiding van HIV/aids	382.756	381.263	32.811	32.890	415.567	414.153
	03.02 Gelijke rechten en kansen voor vrouwen	44.985	44.985	-930	-930	44.055	44.055
	03.03 Versterkt maatschappelijk middenveld	451.250	451.250	-725	-725	450.525	450.525
	03.04 Toename van het aantal goed opgeleide professionals, versterking van hoger- en beroepsonderwijsinstellingen en het bevorderen van beleidsrelevant onderzoek	106.996	104.400	-2.323	273	104.673	104.673
	Totaal	1.048.791	1.037.119	29.258	32.116	1.078.049	1.069.235

Financiële toelichting

Niet van toepassing.

Beleidsthema 8 Versterkte kaders voor ontwikkeling

Nederland was actief in de werkgroep die de mondiale post-2015 agenda voor duurzame ontwikkeling heeft voorbereid. In aanvulling op sociale, economische en ecologische ontwikkeling heeft Nederland succesvol ingezet op opname van stevige doelen op het terrein van vrede en veiligheid, gender en SRGR.

De Wereldbank heeft ambitieuze institutionele hervormingen doorgevoerd teneinde de ontwikkelingseffectiviteit van de Bank te vergroten. Nederland steunde voorstellen die de stijging van de salarissen van internationale (VN) ambtenaren inperken. Daarnaast zette Nederland zich in voor een gezonde uitleencapaciteit bij de regionale ontwikkelingsbanken waaronder de *Asian Development Bank* (AsDB). Nederland werkte mee aan een voorstel waardoor de uitleencapaciteit van de AsDB wordt verdubbeld zonder dat extra bijdragen van aandeelhouders en donoren nodig zijn. Daarnaast, droeg Nederland bij aan het *Debt Management and Financial Analysis System* (DMFAS) programma van UNCTAD.

In november 2014 is de Kamer geïnformeerd over de gewijzigde prioriteiten binnen het migratie- en ontwikkelingsbeleid. In het licht van de ongekend grote vluchtelingenstromen en opvang in de regio gaat extra aandacht naar vermindering van spanningen tussen gastgemeenschappen en vluchtelingen. Nederland biedt ontwikkelingslanden steun bij de versterking van hun migratiemanagement en bij het bestrijden van mensensmokkel –en handel en uitbuiting van migranten. Tot slot is bevordering van vrijwillige terugkeer en herintegratie een prioriteit, zowel voor ex-asielzoekers uit Nederland als voor gestrande migranten in transitlanden.

Budgettaire gevolgen van beleid

8. Versterkte kaders voor ontwikkeling							
Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving (x EUR 1 000)		**Begroting 2014**		**Mutatie**		**Realisaties 2014**	
		Totaal	**wv. ODA**	**Totaal**	**wv. ODA**	**Totaal**	**wv. ODA**
BHOS	05.01 Versterkte multilaterale betrokkenheid	189.317	189.317	5.034	5.034	194.351	194.351
	05.02 Overig armoedebeleid	-119.306	-131.737	201.958	210.356	82.652	78.619
	05.03 Bijdrage aan migratie en ontwikkeling	9.000	9.000	-935	-935	8.065	8.065
Financiën	04 Internationale betrekkingen						
	04.50.01 Deelname aan internationale instellingen; Mult. Ontw. Banken en Fondsen	79.753	79.753	-26.889	-26.889	52.864	52.864
	52.01 Technische assistentie	0	0	940	0	940	0
Toerek.	Opvang asielzoekers	234.051	234.051	463.389	463.389	697.440	697.440
Toerek.	EKI-kwijtschelding	150.000	150.000	-150.000	-150.000	0	0
	Totaal	542.815	530.384	493.497	500.955	1.036.312	1.031.339

Financiële toelichting

BH&OS:

- De mutatie op het onderdeel overige armoedebeleid is met name technisch van aard. Wijzigingen in het totale ODA-budget (ten gevolge van BNP-cijfers) evenals aanpassingen in de toerekeningen (onder andere eerstejaarsopvang van asielzoekers uit DAC-landen) worden op dit artikel opgevangen. De neerwaartse BNP-bijstelling in 2014 valt in de realisatie weg. Daardoor valt de realisatie op het artikel hoger uit.

Financiën:

- Op artikel deelname aan internationale instellingen daalden de uitgaven. Om budgettechnische redenen is het betalingsritme van de toezeggingen aan *International Development Agency* (IDA) aangepast. Hiermee wordt het zwaartepunt van de IDA betalingen verlegd naar de jaren 2016 en

2017.

Toerekening Asielzoekers:

- Conform de OESO/DAC afspraken worden de kosten van de eerstejaarsopvang voor asielzoekers toegerekend aan ODA. Als gevolg van de vele conflicten in de wereld is het aantal mensen dat in 2014 in Nederland asiel aanvroegen sterk gestegen. Bij de ontwerpbegroting voor 2014 werden ruim 13.000 asielaanvragen verwacht. Uiteindelijk kwamen bijna 30.000 asielzoekers naar Nederland. Naast deze hoge instroom bleven asielzoekers ook langer in opvang als gevolg van stagnatie in de asielketen. Vooral de onvoldoende beschikbaarheid van zelfstandige woonruimte zorgt ervoor dat statushouders langer in opvang moeten blijven. Als gevolg hiervan stegen de kosten voor asielopvang fors. In het voorjaar van 2014 werd het bedrag verhoogd met EUR 88 miljoen voor een verwachte instroom van 18.000 asielzoekers. Toen bleek dat de instroom nog veel hoger zou worden stelde het kabinet in augustus nog eens EUR 375 miljoen extra beschikbaar om de toegenomen kosten voor eerstejaars asielopvang te kunnen dekken.

Toerekening EKI-kwijtschelding:

- In 2014 heeft er geen EKI kwijtschelding plaatsgevonden.

Beleidsthema 9 Overige uitgaven

Onder dit thema zijn de uitgaven gebracht die niet binnen één van de inhoudelijke beleidsthema's kunnen worden geplaatst. De uitgaven betreffen met name de apparaatsuitgaven van het ministerie van Buitenlandse Zaken en de middelen voor attachés. Vanuit bijna alle ministeries worden attachés met specialistische kennis uitgezonden naar Nederlandse vertegenwoordigingen in het buitenland.

Bij het Regeerakkoord Rutte-Asscher is een taakstelling gelegd op het ministerie van Buitenlandse Zaken (structureel EUR 60 miljoen) en het HGIS postennet (structureel EUR 40 miljoen). Naar aanleiding van de motie Sjoerdsma is de taakstelling op het HGIS postennet gehalveerd. Middels de Kamerbrief «Voor Nederland, Wereldwijd» is invulling gegeven aan de bezuinigingen en investeringen. In 2014 zijn de eerste besparingen op het postennet als onderdeel van de taakstelling uit het Regeerakkoord Rutte-Asscher gerealiseerd. De overige bezuinigingen uit de taakstelling Rutte Asscher krijgen vooral vanaf 2015 hun beslag. Daarnaast liepen in 2014 ook nog de bezuinigingen die voortvloeien uit de taakstelling Rutte-Verhagen. Bij de behandeling van de begroting 2015 van Buitenlandse Zaken is de motie Van Ojik aangenomen. Hierin wordt de regering verzocht extra financiële middelen uit HGIS-onvoorzien in te zetten voor de versterking van diplomatieke capaciteit ter bevordering van de economische positie van Nederland, de internationale rechtsorde en vrede en veiligheid.

Budgettaire gevolgen van beleid

9. Overige uitgaven

Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving (x EUR 1 000)		Begroting 2014		Mutatie		Realisaties 2014	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ	05.01 Geheim	31	0	-31	0	0	0
	06.01 Nominaal en onvoorzien	67.011	0	-67.010	0	1	0
	07.01 Apparaatsuitgaven	744.195	225.819	-79.405	-53.937	664.790	171.882
VenJ	91.01 Eigen personeel/Attachés	1.602	0	-80	0	1.522	0
BZK	71.01 Apparaat (attachés)	183	0	0	0	183	0
OCW	08.76 Internationaal onderwijs Bijdragen (inter)nationale organisaties: attachés	141	0	90	0	231	0
	16.71 Onderzoek en wetenschappen; Attaché China	0	0	70	0	70	0
Financiën	*01 Belastingen*						
	01.03.01 Belastingdienst; eigen personeel (attachés)	1.057	0	0	0	1.057	0
	01.04.01 Belastingdienst; ICT materieel (attachés)	376	0	0	0	376	0
	10.20 Nominaal en onvoorzien (attachés)	0	0	0	0	0	0
	21.01.01 Algemeen/apparaat (attachés)	1.085	0	0	0	1.085	0
Defensie	*08 Ondersteuning krijgsmacht door CdO Dienstencentra*						
	08.02.34 Apparaatsuitgaven; Attachés	18.398	0	-548	0	17.850	0
	10 Centraal apparaat	0	0	635	0	635	0
IenM	98.01 Apparaatsuitgaven (attachés personeel)	2.255	0	-601	0	1.654	0
	98.02 Apparaatsuitgaven (attachés materieel)	0	0	257	0	257	0
EZ	*12 Een sterk innovatievermogen*						
	12.65 Baten- en lastendiensten (attachés)	5.815	0	-1.395	0	4.420	0
	13 Een excellent ondernemingsklimaat						
	13.65 Baten- en lastendiensten (attachés)	8.717	0	1	0	8.718	0
	16 Een concurrerende, duurzame en veilige agro-, visserij- en voedselketen						
	16.65 Bijdragen aan baten-lastendiensten (attaches)	15.911	0	-1.160	0	14.751	0
	40.10/20 Personeel en materieel kernministerie (attachés)	2.136	0	-437	0	1.699	0
SZW	96.20.01 Apparaatsuitgaven (attachés)	499	0	0	0	499	0
VWS	09.12.10 Bijdrage aan internationale organisaties/WHO-partnerschap	1.186	0	71	0	1.257	0
	Totaal	870.598	225.819	-149.543	-53.937	721.055	171.882

Financiële toelichting

BZ:

- Het grootste deel van artikel 06.01 Nominaal en onvoorzien bestaat uit een voorziening voor HGIS loon-, prijs en koersontwikkelingen en onvoorzien. Via overboekingen naar HGIS-artikelen op diverse begrotingen werden middelen uit dit artikel voor deze doelen ingezet. Daarnaast werden verhogingen en verlagingen als gevolg van bijstellingen van de inflatieraming (prijspeil van het BBP) op dit artikel verwerkt. Tenslotte heeft de HGIS in totaal EUR 50,2 miljoen, verdeeld over drie jaren, bijgedragen om het generale beeld te ontlasten.

- De lagere realisatie op het artikel apparaatsuitgaven bestaat uit een saldo van personele- en materiele uitgaven. De personeelsuitgaven dalen hoofdzakelijk doordat het personeelsbestand op de posten is afgenomen omdat de invulling van de taakstellingen Rutte I en II voortvarender is doorgevoerd dan gepland. Daarnaast zijn uitgaven voor post-actief personeel gedaald vanwege een afname van het aantal wachtgeldgerechtigden en zijn de uitgaven op de investeringsmiddelen ter realisatie van de kwaliteitsdoelen uit het Regeerakkoord later op gang gekomen. Hierdoor schuift een deel door naar latere jaren. Ten slotte is de reservering voor de aanspraak op de werkkostenregeling komen te vervallen. Deze reservering wordt opgenomen in 2015. De materiele uitgaven dalen per saldo omdat de kosten van huisvesting buitenland zijn afgenomen. Vanwege de invulling van de bezuiniging op het vastgoed buitenland, vonden er minder investeringen plaats dan oorspronkelijk geraamd. Daarnaast daalden de uitgaven voor onderhoud. Hier staat tegenover dat de uitgaven voor IT hoger zijn uitgevallen dan geraamd vanwege investeringen op de posten en het ministerie (plaats- en tijd onafhankelijk werken, vergroten van de bandbreedte van het IT netwerk en vervanging van het administratiesysteem van Buitenlandse Zaken). Daarnaast laten de ICT uitgaven ook een stijging zien vanwege een aanpassing in de kostensoortsystematiek. In de ontwerpbegroting was hiermee nog geen rekening gehouden.

Bijlage 1a. HGIS-uitgaven 2014 per begroting en artikel (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving	Begroting 2014		Mutatie		Realisaties 2014	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
V Buitenlandse Zaken						
01 Versterkte int. rechtsorde en eerbiediging van mensenrechten						
01.01 Goed functionerende internationale instellingen met een breed draagvlak	52.697	5.686	516	-4.626	53.213	1.060
01.02 Bescherming en bevordering van mensenrechten	53.540	35.420	6.237	5.860	59.777	41.280
02 Veiligheid en stabiliteit						
02.01 Goede internationale samenwerking ter bevordering van de eigen en bondgenootschappelijke veiligheid	19.710		8.300		28.010	
02.02 Bestrijding en terugdringing van internationaal terrorisme en andere vormen van internationale criminaliteit	500		1.574		2.074	
02.03 Bevordering van ontwapening en wapenbeheersing, bestrijding van proliferatie van massavernietigingswapens en het voeren van een transparant en verantwoord wapenexportbeleid	32.474	3.252	-5.121	-3.252	27.353	
02.04 Bevordering van veiligheid, stabiliteit en rechtsorde in internationaal verband	203.603	71.444	-20.252	-11.352	183.351	60.092
02.05 Bevordering van transitie in prioritaire gebieden	17.179	8.322	546	-2.447	17.725	5.875
03 Europese samenwerking						
03.02 Een effectief, efficiënt en coherent optreden van de Unie ten opzichte van derde landen en regio's, inclusief ontwikkelingslanden	166.256	166.256	-8.239	-8.239	158.017	158.017
03.03 Een hechtere Europese waardengemeenschap	9.923		77		10.000	
03.04 Versterkte Nederlandse positie in de Unie van 28	3.860		1.045		4.905	
04 Consulaire belangen en uitdragen van Nederlandse waarden en belangen						
04.01 Op basis van eigen verantwoordelijkheid consulaire dienstverlening bieden aan Nederlanders in het buitenland	13.701		-3.710		9.991	
04.02 Samen met (keten)partners het personenverkeer reguleren	2.163		4.245		6.408	
04.03 Grotere buitenlandse bekendheid met de Nederlandse cultuur	7.512		-2.466		5.046	
04.04 Het inzetten van Publieksdiplomatie door het Postennetwerk en BZ om het beeld van Nederland in het buitenland te versterken en op een positief realistische manier uit te dragen	21.080	136	-106	-29	20.974	107
04.05 Een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor internationale organisaties in Nederland	8.835		-2.996		5.839	
05.00 Geheim						
05.01 Geheim	31		-31		0	
06.00 Nominaal en onvoorzien						
06.01 Nominaal en onvoorzien	67.011		-67.010		1	
07.00 Algemeen						
07.01 Apparaatsuitgaven	744.195	225.819	-79.405	-53.937	664.790	171.882
Totaal	*1.424.270*	*516.335*	*-166.796*	*-78.022*	*1.257.474*	*438.313*

Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving	Begroting 2014		Mutatie		Realisaties 2014	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
VI Veiligheid en Justitie						
31 Nationale politie						
31.03.21 Kwaliteit, Arbeidsvoorwaarden en ICT politie	18.585	8.600	2.351	-802	20.936	7.798
33 Veiligheid en criminaliteitsbestrijding						
33.03.39 Opsporing en vervolging; drugsbestrijding Suriname	200	200	-189	-189	11	11
33.03.10 Opsporing en vervolging; NFI	534		4	0	538	
36 Contraterrorisme en Nationaal veiligheidsbeleid						
36. 02.58 Nat. Veiligheid en Terrorismebestrijding	1.000		367	0	1.367	
91 Apparaatsuitgaven kerndepartement						
91.01 Europol en Eurojust	26.377		-4.759	0	21.618	
91.01 WIPO	225		-24	0	201	
91.01 Eigen personeel/Attachés	1.602		-80	0	1.522	
Totaal	*48.523*	*8.800*	*-2.330*	*-991*	*46.193*	*7.809*
VII Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties						
62.01 Apparaat	500		-171	0	329	
71.01 Apparaat (attachés)	183		0	0	183	
Totaal	*683*	*0*	*-171*	*0*	*512*	*0*
VIII Onderwijs, Cultuur en Wetenschap						
06 Hoger Beroepsonderwijs						
06.70 Bekostiging HBO (beurzen niet EU)	3.155	3.155	0	0	3.155	3.155
07 Wetenschappelijk Onderwijs						
07.70/76 Wetenschappelijk onderwijs	53.667	50.379	671	608	54.338	50.987
08 Internationaal onderwijsbeleid						
08.71 Internationaal onderwijs;Subsidies			24	0	24	
08.76 Internationaal onderwijs Bijdragen (inter)nationale organisaties: attachés	141		90	0	231	
08.77 Internationaal onderwijs; Bijdrage aan andere begrotingshoofdstukken; cultuur	904		-454	0	450	
14.71 Cultuur; subsidies	4.566		893	0	5.459	
16 Onderzoek en wetenschappen						
16.70 Onderzoek en wetenschappen; WOTRO	454	454	0	0	454	454
16.71 Onderzoek en wetenschappen; Attaché China			70	0	70	
Totaal	*62.887*	*53.988*	*1.294*	*608*	*64.181*	*54.596*

Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving	Begroting 2014		Mutatie		Realisaties 2014	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
IXB Financiën						
01 Belastingen						
01.03.01 Belastingdienst; eigen personeel (attachés)	1.057		0	0	1.057	
01.04.01 Belastingdienst; ICT materieel (attachés)	376		0	0	376	
04 Internationale betrekkingen						
04.50.01 Deelname aan internationale instellingen; Mult. Ontw. Banken en Fondsen	79.753	79.753	-26.889	-26.889	52.864	52.864
52.01 Technische assistentie			940	0	940	
10.20 Nominaal en onvoorzien (attachés)						
21.01.01 Algemeen/apparaat (attachés)	1.085		0	0	1.085	
Totaal	*82.271*	*79.753*	*-25.949*	*-26.889*	*56.322*	*52.864*
X Defensie						
01 Opdracht inzet						
01.01.01 Crisisbeheersingsoperaties (inclusief contributies)			231.291	0	231.291	
02 Taakuitvoering Zeestrijdkrachten						
02.01.01 Gereedstelling en instandhouding commando ZSK			4.450	0	4.450	
03 Taakuitvoering Landstrijdkrachten						
03.01.01/02 Gereedstelling en instandhouding commando LAS			10.450	0	10.450	
04 Taaksuitvoering Luchtstrijdkrachten						
04.01.01 Gereedstelling en instandhouding commando LSK			22.000	0	22.000	
05 Taakuitvoering Koninklijke Marechaussee						
05.02.33 Operationele eenheden Koninklijke Marechaussee			16.000	0	16.000	
06/07 Overige (investeringen)			2.543	0	2.543	
08 Ondersteuning krijgsmacht door CdO Dienstencentra						
08.02.33 Ondersteuning operationele eenheden			10.700	0	10.700	
08.02.34 Apparaatsuitgaven; Attachés	18.398		-548	0	17.850	
10 Centraal apparaat			635	0	635	
Totaal	*18.398*	*0*	*297.521*	*0*	*315.919*	*0*
XII Infrastructuur en Milieu						
11.01 Algemeen waterbeleid (Partners voor Water)	10.500		1.288	0	11.788	
17.01 Luchtvaart	1.015		-54	0	961	
18.01 Scheepvaart	925		-56	0	869	
19 Klimaat						
19.02 Klimaat; Int. Beleid, coordinatie en samenwerking	5.774		-1.285	0	4.489	
19.02 Klimaat; Int. Beleid, coordinatie en samenwerking/CDM	2.806		57	0	2.863	
23.01 Meteorologie en seismologie (contributie WMO)	736	27	138	8	874	35
26.01 Bijdrage infrafonds			2.528	0	2.528	
98.01 Apparaatsuitgaven (attachés personeel)	2.255		-601	0	1.654	
98.02 Apparaatsuitgaven (attachés materieel)			257	0	257	
Totaal	*24.011*	*27*	*2.272*	*8*	*26.283*	*35*

Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving	Begroting 2014		Mutatie		Realisaties 2014	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
XIII Economische Zaken						
11 Goed functionerende economie en markten						
11.55 Opdrachten	137		-20	0	117	
11.95 Bijdragen (inter)nationale organisaties	2.376		-568	0	1.808	
12 Een sterk innovatievermogen						
12.05 Subsidies	2.681		-1.651	0	1.030	
12.65 Baten- en lastendiensten (attachés)	5.815		-1.395	0	4.420	
12.95 Bijdragen (inter)nationale organisaties	390		335	0	725	
13 Een excellent ondernemingsklimaat						
13.65 Baten- en lastendiensten (attachés)	8.717		1	0	8.718	
13.95 Bijdragen (inter)nationale organisaties	2.974		-637	0	2.337	
14 Een doelmatige en duurzame energievoorziening						
14.55 Opdrachten (Joint Implementation)	2.708		-1.940	0	768	
14.65 Bijdragen aan baten-lastendiensten			0			
14.95 Bijdragen aan (inter)nationale organisaties	781		-385		396	
16 Een concurrerende, duurzame en veilige agro-, visserij- en voedselketen						
16.65 Bijdragen aan baten-lastendiensten (attaches)	15.911		-1.160		14.751	
16.95 Bijdragen (inter)nationale organisaties (FAO)	6.973	3.556	-677	-345	6.296	3.211
16.95 Bijdragen (inter)nationale organisaties (UNEP)	243	243	6	6	249	249
16.95 Overig	699		3.403		4.102	
17 Groen onderwijs van hoge kwaliteit						
17.35 Groen onderwijs van hoge kwaliteit (ISRIC)	1.198	1.198	0	0	1.198	1.198
17.35 Groen onderwijs van hoge kwaliteit (Intern. onderwijs)	35	35	0	0	35	35
18 Natuur, regio en ruimte						
18.55/95 Opdrachten/Bijdragen aan (inter)nationale organisaties	949		-164	0	785	
40 Apparaat						
40.10/20 Personeel en materieel kernministerie (attachés)	2.136		-437	0	1.699	
Totaal	*54.723*	*5.032*	*-5.289*	*-339*	*49.434*	*4.693*
XV Sociale Zaken en Werkgelegenheid						
96.20.01 Apparaatsuitgaven (attachés)	499		0	0	499	
Totaal	*499*	*0*	*0*	*0*	*499*	*0*
XVI Volksgezondheid, Welzijn en Sport						
10.03 Apparaatsuitgaven (attachés)	1.186		71	0	1.257	
09.12.10 Bijdrage aan internationale organisaties/WHO-partnerschap	4.295		-270	0	4.025	
Totaal	*5.481*	*0*	*-199*	*0*	*5.282*	*0*

Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving	Begroting 2014		Mutatie		Realisaties 2014	
	Totaal	w.v. ODA	Totaal	w.v. ODA	Totaal	w.v. ODA
XVII Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking						
01 Duurzame handel en investeringen						
01.01 Versterkt internationaal handelssysteem, met aandacht voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen	13.436	5.973	-3.729	-3.302	9.707	2.671
01.02 Versterkte Nederlandse Handels- en Investeringspositie en economische naamsbekendheid	81.725	5.144	-22.279	-4.605	59.446	539
01.03 Versterkte private sector en een verbeterd investeringsklimaat in ontwikkelingslanden	268.095	257.436	-27.675	-24.000	240.420	233.436
01.04 Dutch good growth fund: intensivering van ontwikkelingsrelevante investeringen in en handel met ontwikkelingslanden door het Nederlandse en het lokale bedrijfsleven, met een focus op het MKB	100.000		-18.161	81.839	81.839	81.839
02 Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid en water						
02.01 Toename van voedselzekerheid	306.612	306.612	-11.129	-11.129	295.483	295.483
02.02 Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie	167.161	167.161	-10.367	-10.367	156.794	156.794
02.03 Duurzaam gebruik natuurlijke hulpbronnen, tegengaan van klimaatverandering en vergrote weerbaarheid van de bevolking tegen onafwendbare klimaatverandering	108.180	107.479	-11.520	-12.232	96.660	95.247
03 Sociale vooruitgang						
03.01 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen en een halt aan de verspreiding van HIV/aids	382.756	381.263	32.811	32.890	415.567	414.153
03.02 Gelijke rechten en kansen voor vrouwen	44.985	44.985	-930	-930	44.055	44.055
03.03 Versterkt maatschappelijk middenveld	451.250	451.250	-725	-725	450.525	450.525
03.04 Toename van het aantal goed opgeleide professionals, versterking van hoger- en beroepsonderwijsinstellingen en het bevorderen van beleidsrelevant onderzoek	106.996	104.400	-2.323	273	104.673	104.673
04 Vrede en veiligheid voor ontwikkeling						
04.01 Humanitaire hulp	205.767	204.000	18.329	12.061	224.096	216.061
04.02 Budget Internationale Veiligheid; voorkomen en terugdringen van conflictsituaties	250.000		-250.000	0	0	0
04.03 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	229.702	229.702	19.072	19.072	248.774	248.774
04.04 Noodhulpfonds	0		100.024	100.024	100.024	100.024
05 Versterkte kaders voor ontwikkeling						
05.01 Versterkte multilaterale betrokkenheid	189.317	189.317	5.034	5.034	194.351	194.351
05.02 Overig armoedebeleid	-119.306	-131.737	201.958	210.356	82.652	78.619
05.03 Bijdrage aan migratie en ontwikkeling	9.000	9.000	-935	-935	8.065	8.065
Totaal	*2.795.676*	*2.331.985*	*17.455*	*393.324*	*2.813.131*	*2.725.309*

Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving	Begroting 2014		Mutatie		Realisaties 2014	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
Toerekeningen						
EU-begroting	405.600	329.867	0	0	405.600	329.867
EKI-kwijtschelding	150.000	150.000	-150.000	-150.000	0	0
Opvang asielzoekers	234.051	234.051	463.389	463.389	697.440	697.440
Totaal	*789.651*	*713.918*	*313.389*	*313.389*	*1.103.040*	*1.027.307*
TOTAAL UITGAVEN	**5.307.073**	**3.709.838**	**431.197**	**601.088**	**5.738.270**	**4.310.926**
TOTAAL UITGAVEN excl. toerekeningen	**4.517.422**	**2.995.920**	**117.808**	**287.699**	**4.635.230**	**3.283.619**

Bijlage 1b. HGIS-ontvangsten 2014 per begroting en artikel (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving		Begroting 2014	Mutatie	Realisaties 2014
V Buitenlandse Zaken				
2 Veiligheid en stabiliteit				
	10 Doorberekening Defensie diversen	168	0	168
	40 Restituties contributies	1.000	8	1.008
3 Europese samenwerking				
	30 Restitutie Raad van Europa	0	235	235
4 Consulaire belangenbehartiging en het internationaal uitdragen van Nederlandse waarden en belangen				
	10 Consulaire dienstverlening aan Nederlanders	19.300	4.699	23.999
	20 Consulaire dienstverlening aan vreemdelingen	22.000	4.381	26.381
	40 Doorberekening Defensie diversen	790	-90	700
7 Apparaat				
	10 Diverse ontvangsten	27.450	15.662	43.112
	20 Koersverschillen	0	0	
	Totaal	***70.708***	***24.895***	***95.603***
IXB Financiën				
04 Internationale financiele betrekkingen				
	50.02/03 Ontvangsten IFI's	3.717	1.385	5.102
	Totaal	***3.717***	***1.385***	***5.102***
X Defensie				
01 Opdracht inzet				
	01.01/03 Crisisbeheersingsoperaties/overige	1.407	7.838	9.245
	Totaal	***1.407***	***7.838***	***9.245***
XII Infrastructuur en Milieu				
19 Klimaat				
	19.09 ontvangsten	0	38	38
	Totaal	***0***	***38***	***38***
XIII Economische Zaken				
14 Een doelmatige en duurzame energievoorziening				
	99 Overig	0	4.111	4.111
	Totaal	***0***	***4.111***	***4.111***
XVII Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking				
1 Duurzame handel en investeringen				
	Ontvangsten internationaal ondernemen	9.315	-4.183	5.132
5 Versterkte kaders voor ontwikkeling				
	20 Ontvangsten en restituties met betrekking tot leningen	28.067	6.887	34.954
	21 Ontvangsten OS	31.176	33.110	64.286
	Totaal	***68.558***	***35.814***	***104.372***
	TOTAAL ONTVANGSTEN	**144.390**	**74.081**	**218.471**

Bijlage 2. De ODA-uitgaven naar beleidsthema (bedragen x EUR 1000)

		Begroting 2014	Mutatie	Realisaties 2014	Begroting/artikel
1. Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging van mensenrechten					
BZ	01.01 Goed functionerende internationale instellingen met een breed draagvlak	5.686	-4.626	1.060	V-01.01
	01.02 Bescherming en bevordering van mensenrechten	35.420	5.860	41.280	V-01.02
VenJ	33.03.39 Opsporing en vervolging; drugsbestrijding Suriname	200	-189	11	VI-03.39
	Totaal	*41.306*	*1.045*	*42.351*	
2. Vrede, veiligheid en stabiliteit					
BZ	02.03 Bevordering van ontwapening en wapenbeheersing, bestrijding van proliferatie van massavernietigingswapens en het voeren van een transparant en verantwoord wapenexportbeleid	3.252	-3.252	0	V-02.03
	02.04 Bevordering van veiligheid, stabiliteit en rechtsorde in internationaal verband	71.444	-11.352	60.092	V-02.04
	02.05 Bevordering van transitie in prioritaire gebieden	8.322	-2.447	5.875	V-02.05
BH&OS	04.01 Humanitaire hulp	204.000	12.061	216.061	XVII-04.01
	04.03 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	229.702	19.072	248.774	XVII-04.03
	04.04 Noodhulpfonds	0	100.024	100.024	XVII-04.04
V&J	31.03.21 Kwaliteit, Arbeidsvoorwaarden en ICT politie	8.600	-802	7.798	VI-03.21
	Totaal	*525.320*	*113.304*	*638.624*	
3. Europese samenwerking					
BZ	03.02 Een effectief, efficiënt en coherent optreden van de Unie ten opzichte van derde landen en regio's, inclusief ontwikkelingslanden	166.256	-8.239	158.017	V-03.02
Toerek.	EU-begroting	329.867	0	329.867	Toerekening
	Totaal	*496.123*	*-8.239*	*487.884*	
4. Consulaire belangenbehartiging en internationaal uitdragen van Nlse waarden en belangen					
BZ	04.04 Het inzetten van Publieksdiplomatie door het Postennetwerk en BZ om het beeld van Nederland in het buitenland te versterken en op een positief realistische manier uit te dragen	136	-29	107	V-04.04
	Totaal	*136*	*-29*	*107*	
5. Duurzame handel en investeringen					
BH&OS	01.01 Versterkt internationaal handelssysteem, met aandacht voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen	5.973	-3.302	2.671	XVII-01.01
	01.02 Versterkte Nederlandse Handels- en Investeringspositie en economische naamsbekendheid	5.144	-4.605	539	XVII-01.02
	01.03 Versterkte private sector en een verbeterd investeringsklimaat in ontwikkelingslanden	257.436	-24.000	233.436	XVII-01.03
	01.04 Dutch good growth fund: intensivering van ontwikkelingsrelevante investeringen in en handel met ontwikkelingslanden door het Nederlandse en het lokale bedrijfsleven, met een focus op het MKB	0	81.839	81.839	XVII-01.04
	Totaal	*268.553*	*49.932*	*318.485*	
6. Duurzaam water- en milieubeheer					
BH&OS	02.01 Toename van voedselzekerheid	306.612	-11.129	295.483	XVII-02.01
	02.02 Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie	167.161	-10.367	156.794	XVII-02.02
	02.03 Duurzaam gebruik natuurlijke hulpbronnen, tegengaan van klimaatverandering en vergrote weerbaarheid van de bevolking tegen onafwendbare klimaatverandering	107.479	-12.232	95.247	XVII-02.03
I&M	23.01 Meteorologie en seismologie (contributie WMO)	27	8	35	XII-23.01
EZ	16.95 Bijdragen (inter)nationale organisaties (FAO)	3.556	-345	3.211	XIII-16.95
	16.95 Bijdragen (inter)nationale organisaties (UNEP)	243	6	249	XIII-16.95
	Totaal	*585.078*	*-34.059*	*551.019*	

		Begroting 2014	Mutatie	Realisaties 2014	Begroting/artikel
7. Sociale vooruitgang					
OCW	06.70 Bekostiging HBO (beurzen niet EU)	3.155	0	3.155	VIII-06.70
	07.70/76 Wetenschappelijk onderwijs	50.379	608	50.987	VIII-07.70/76
	16.70 Onderzoek en wetenschappen; WOTRO	454	0	454	VIII-16.70
EZ	17.35 Groen onderwijs van hoge kwaliteit (ISRIC)	1.198	0	1.198	XIII-17.35
	17.35 Groen onderwijs van hoge kwaliteit (Intern. onderwijs)	35	0	35	XIII-17.35
BHOS	03.01 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen en een halt aan de verspreiding van HIV/aids	381.263	32.890	414.153	XVII-03.01
	03.02 Gelijke rechten en kansen voor vrouwen	44.985	-930	44.055	XVII-03.02
	03.03 Versterkt maatschappelijk middenveld	451.250	-725	450.525	XVII-03.03
	03.04 Toename van het aantal goed opgeleide professionals, versterking van hoger- en beroepsonderwijsinstellingen en het bevorderen van beleidsrelevant onderzoek	*104.400*	*273*	*104.673*	XVII-03.04
	Totaal	*1.037.119*	*32.116*	*1.069.235*	
8. Versterkte kaders voor ontwikkeling					
Financiën	04.50.01 Deelname aan internationale instellingen; Mult. Ontw. Banken en Fondsen	79.753	-26.889	52.864	IX-50.01
BH&OS	05.01 Versterkte multilaterale betrokkenheid	189.317	5.034	194.351	XVII-05.01
	05.02 Overig armoedebeleid	-131.737	210.356	78.619	XVII-05.02
	05.03 Bijdrage aan migratie en ontwikkeling	9.000	-935	8.065	XVII-05.03
Toerek.	Opvang asielzoekers	234.051	463.389	697.440	Toerekening
Toerek.	EKI-kwijtschelding	150.000	-150.000	0	Toerekening
	Totaal	*530.384*	*500.955*	*1.031.339*	
Algemeen					
Div.	Overige uitgaven	225.819	-53.937	171.882	diversen
	Totaal	*225.819*	*-53.937*	*171.882*	
Totaal ODA binnen HGIS		**3.709.838**	**601.088**	**4.310.926**	
ODA buiten HGIS (instituten EZ)		**4.725**	**-4.725**	**4.725**	
TOTAAL ODA		**3.714.563**	**596.363**	**4.315.651**	

Bijlage 3. ODA-prestatie 2014 (bedragen x EUR 1000)

ODA-prestatie in 2014	
ODA-uitgaven (1)	4.315,7
Af: Aflossingen op ODA-leningen (2)	45,9
Af: Ontvangsten op eerdere ODA-uitgaven (3)	69,4
Netto ODA (1-2-3)	4.200,4
BNP 2014	661.418,0
ODA-prestatie 2014	**0,64%**

Het DGGF is 100% ODA omdat het voldoet aan de criteria van de OESO/DAC. Het DGGF betreft ontwikkelingsrelevante investeringen in en handel met 68 lage- en middeninkomenslanden van de OESO/DAC lijst van ODA-ontvangers. Alle goedgekeurde transacties voldoen daarbij aan de eisen op het gebied van ontwikkelingsrelevantie (creëren werkgelegenheid, verbetering productiviteit en/of de overdracht van kennis) en zijn maatschappelijk verantwoord.

Bijlage 4. ODA-uitgaven 2014 in hulprelatie- overgangsrelatie- en exitlanden

Hulprelatielanden	2014
Afghanistan	
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	22.096.000
totaal	**22.096.000**
Burundi	
1.3 Versterkte private sector en een verbeterd investeringsklimaat in ontwikkelingslanden	118.000
2.1 Toename van voedselzekerheid	8.186.000
2.3 Duurzaam gebruik natuurlijke hulpbronnen, tegengaan van klimaatverandering en vergrote weerbaarheid van de bevolking tegen onafwendbare klimaatverandering	316.000
3.1 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen en een halt aan de verspreiding van HIV/aids	5.412.000
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	4.142.000
totaal	**18.174.000**
Jemen	
2.2 Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie	4.801.000
3.1 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen en een halt aan de verspreiding van HIV/aids	5.265.000
3.2 Gelijke rechten en kansen voor vrouwen	468.000
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	3.160.000
totaal	**13.694.000**
Mali	
1.3 Versterkte private sector en een verbeterd investeringsklimaat in ontwikkelingslanden	434.000
2.1 Toename van voedselzekerheid	4.586.000
2.2 Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie	5.198.000
3.1 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen en een halt aan de verspreiding van HIV/aids	13.020.000
3.4 Toename van het aantal goed opgeleide professionals, versterking van hoger- en beroepsonderwijsinstellingen en het bevorderen van beleidsrelevant onderzoek	4.339.000
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	5.046.000
totaal	**32.623.000**
Palestijnse gebieden	
2.1 Toename van voedselzekerheid	5.791.000
2.2 Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie	3.815.000
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	5.899.000
totaal	**15.505.000**
Rwanda	
2.1 Toename van voedselzekerheid	28.975.000
2.2 Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie	69.000
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	8.825.000
5.2 Overig armoedebeleid	298.000
totaal	**38.167.000**
Zuid-Soedan	
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	10.690.000
totaal	**10.690.000**

Overgangsrelatielanden	2014
Bangladesh	
1.3 Versterkte private sector en een verbeterd investeringsklimaat in ontwikkelingslanden	2.957.000
2.1 Toename van voedselzekerheid	10.193.000
2.2 Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie	23.866.000
3.1 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen en een halt aan de verspreiding van HIV/aids	6.819.000
3.2 Gelijke rechten en kansen voor vrouwen	2.433.000
3.4 Toename van het aantal goed opgeleide professionals, versterking van hoger- en beroepsonderwijsinstellingen en het bevorderen van beleidsrelevant onderzoek	4.362.000
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	2.163.000
totaal	**52.793.000**
Benin	
1.3 Versterkte private sector en een verbeterd investeringsklimaat in ontwikkelingslanden	25.000
2.1 Toename van voedselzekerheid	14.138.000
2.2 Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie	13.869.000
3.1 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen en een halt aan de verspreiding van HIV/aids	3.580.000
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	480.000
totaal	**32.092.000**
Ethiopië	
1.3 Versterkte private sector en een verbeterd investeringsklimaat in ontwikkelingslanden	447.000
2.1 Toename van voedselzekerheid	30.575.000
2.2 Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie	4.492.000
3.1 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen en een halt aan de verspreiding van HIV/aids	21.123.000
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	4.160.000
totaal	**60.797.000**
Ghana	
1.3 Versterkte private sector en een verbeterd investeringsklimaat in ontwikkelingslanden	1.441.000
2.1 Toename van voedselzekerheid	6.627.000
2.2 Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie	10.043.000
3.1 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen en een halt aan de verspreiding van HIV/aids	5.285.000
totaal	**23.396.000**
Indonesië	
1.3 Versterkte private sector en een verbeterd investeringsklimaat in ontwikkelingslanden	200.000
2.1 Toename van voedselzekerheid	4.279.000
2.2 Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie	7.264.000
2.3 Duurzaam gebruik natuurlijke hulpbronnen, tegengaan van klimaatverandering en vergrote weerbaarheid van de bevolking tegen onafwendbare klimaatverandering	936.000
3.4 Toename van het aantal goed opgeleide professionals, versterking van hoger- en beroepsonderwijsinstellingen en het bevorderen van beleidsrelevant onderzoek	5.726.000
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	3.904.000
totaal	**22.309.000**

Overgangsrelatielanden	2014
Kenia	
1.3 Versterkte private sector en een verbeterd investeringsklimaat in ontwikkelingslanden	2.865.000
2.1 Toename van voedselzekerheid	4.900.000
2.2 Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie	8.333.000
2.3 Duurzaam gebruik natuurlijke hulpbronnen, tegengaan van klimaatverandering en vergrote weerbaarheid van de bevolking tegen onafwendbare klimaatverandering	4.642.000
3.1 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen en een halt aan de verspreiding van HIV/aids	1.127.000
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	2.054.000
totaal	**23.921.000**
Mozambique	
2.1 Toename van voedselzekerheid	10.301.000
2.2 Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie	4.484.000
2.3 Duurzaam gebruik natuurlijke hulpbronnen, tegengaan van klimaatverandering en vergrote weerbaarheid van de bevolking tegen onafwendbare klimaatverandering	1.516.000
3.1 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen en een halt aan de verspreiding van HIV/aids	13.324.000
3.2 Gelijke rechten en kansen voor vrouwen	950.000
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	800.000
totaal	**31.375.000**
Oeganda	
2.1 Toename van voedselzekerheid	13.758.000
3.4 Toename van het aantal goed opgeleide professionals, versterking van hoger- en beroepsonderwijsinstellingen en het bevorderen van beleidsrelevant onderzoek	21.000
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	2.566.000
totaal	**16.345.000**

Regionale programma's	2014
Afrika Grote Meren	
2.1 Toename van voedselzekerheid	3.850.000
2.2 Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie	2.535.000
2.3 Duurzaam gebruik natuurlijke hulpbronnen, tegengaan van klimaatverandering en vergrote weerbaarheid van de bevolking tegen onafwendbare klimaatverandering	1.000.000
3.1 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen en een halt aan de verspreiding van HIV/aids	487.000
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	1.071.000
5.2 Overig armoedebeleid	158.000
totaal	**9.101.000**
Hoorn van Afrika	
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	4.600.000
totaal	**4.600.000**
Midden-Amerika Programma	
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	13.647.000
totaal	**13.647.000**

Exitlanden	2014
Bolivia	353.000
Burkina Faso	0
Colombia	2.925.000
Congo, Democratische Republiek	370.000
Egypte	309.000
Georgië	0
Guatemala	67.000
Kosovo	480.000
Moldavië	147.000
Mongolië	127.000
Nicaragua	0
Pakistan	8.803.000
Senegal	2.521.000
Suriname	3.434.000
Tanzania	416.000
Vietnam	0
Zambia	32.000
Zuid-Afrika	1.746.000
Totaal Exitlanden	**21.730.000**

Deze overzichten betreffen enkel de aan de ambassades gedelegeerde landenbudgetten (en omvat niet de uitgaven uit centrale budgetten).

Bijlage 5. Non-ODA uitgaven 2014 per beleidsthema (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving		Begroting 2014	Mutatie	Realisaties 2014	Begroting/artikel
1. Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging van mensenrechten					
BZ	01.01 Goed functionerende internationale instellingen met een b	47.011	5.142	52.153	V-01.01
	01.02 Bescherming en bevordering van mensenrechten	18.120	377	18.497	V-01.02
V&J	33.03.10 Opsporing en vervolging; NFI	534	4	538	VI-03.10
	91.01 Europol en Eurojust	26.377	-4.759	21.618	VI-01.07
	91.01 WIPO	225	-24	201	VI-01.09
	Totaal	*92.267*	*740*	*93.007*	
2. Vrede, veiligheid en stabiliteit					
BZ	02.01 Goede internationale samenwerking ter bevordering van de eigen en bondgenootschappelijke veiligheid	19.710	8.300	28.010	V-02.01
	02.02 Bestrijding en terugdringing van internationaal terrorisme en andere vormen van internationale criminaliteit	500	1.574	2.074	V-02.02
	02.03 Bevordering van ontwapening en wapenbeheersing, bestrijding van proliferatie van massavernietigingswapens en het voeren van een transparant en verantwoord wapenexportbeleid	29.222	-1.869	27.353	V-02.03
	02.04 Bevordering van veiligheid, stabiliteit en rechtsorde in internationaal verband	132.159	-8.900	123.259	V-02.04
	02.05 Bevordering van transitie in prioritaire gebieden	8.857	2.993	11.850	V-02.05
Ien M	26.01 Bijdrage infrafonds	0	2.528	2.528	XII-26.01
BHOS	04.01 Humanitaire hulp	1.767	6.268	8.035	XVII-04.01
	04.02 Budget Internationale Veiligheid; voorkomen en terugdrin	250.000	-250.000	0	XVII-04.02
V&J	31.03.21 Kwaliteit, Arbeidsvoorwaarden en ICT politie	9.985	3.153	13.138	VI-03.21
	36. 02.58 Nat. Veiligheid en Terrorismebestrijding	1.000	367	1.367	VI-02.58
BZK	62.01 Apparaat	500	-171	329	VII-62.01
Defensie	01.01.01 Crisisbeheersingsoperaties (inclusief contributies)	0	231.291	231.291	X-01.01
	02.01.01 Gereedstelling en instandhouding commando ZSK	0	4.450	4.450	X-01.01
	03.01.01/02 Gereedstelling en instandhouding commando LAS	0	10.450	10.450	X-01.01/02
	04.01.01 Gereedstelling en instandhouding commando LSK	0	22.000	22.000	X-01.01
	05.02.33 Operationele eenheden Koninklijke Marechaussee	0	16.000	16.000	X-02.33
	06/07 Overige (investeringen)	0	2.543	2.543	X-06/07
	08.02.33 Ondersteuning operationele eenheden	0	10.700	10.700	X-02.33
	Totaal	*453.700*	*61.677*	*515.377*	
3. Europese samenwerking					
BZ	03.03 Een hechtere Europese waardengemeenschap	9.923	77	10.000	V-03.03
	03.04 Versterkte Nederlandse positie in de Unie van 28	3.860	1.045	4.905	V-03.04
Toerek.	EU-begroting	75.733	0	75.733	Toerekening
	Totaal	*89.516*	*1.122*	*90.638*	
4. Consulaire belangenbehartiging en internationaal uitdragen van Nlse waarden en belangen					
BZ	04.01 Op basis van eigen verantwoordelijkheid consulaire dienstverlening bieden aan Nederlanders in het buitenland	13.701	-3.710	9.991	V-04.01
	04.02 Samen met (keten)partners het personenverkeer reguleren	2.163	4.245	6.408	V-04.02
	04.03 Grotere buitenlandse bekendheid met de Nederlandse cultuur	7.512	-2.466	5.046	V-04.03
	04.04 Het inzetten van Publieksdiplomatie door het Postennetwerk en BZ om het beeld van Nederland in het buitenland te versterken en op een positief realistische manier uit te dragen	20.944	-77	20.867	V-04.04
	04.05 Een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor internationale organisaties in Nederland	8.835	-2.996	5.839	V-04.05
OCW	08.77 Internationaal onderwijs; Bijdrage aan andere begrotingsh	904	-454	450	VIII-08.77
	14.71 Cultuur; subsidies	4.566	893	5.459	VIII-14.71
		58.625	*-4.565*	*54.060*	

Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving		Begroting 2014	Mutatie	Realisaties 2014	Begroting/artikel
5. Duurzame handel en investeringen					
BH&OS	01.01 Versterkt internationaal handelssysteem, met aandacht voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen	7.463	-427	7.036	XVII-01.01
	01.02 Versterkte Nederlandse Handels- en Investeringspositie en economische naamsbekendheid	76.581	-17.674	58.907	XVII-01.02
	01.03 Versterkte private sector en een verbeterd investeringsklimaat in ontwikkelingslanden	10.659	-3.675	6.984	XVII-01.03
	01.04 Dutch good growth fund: intensivering van ontwikkelingsrelevante investeringen in en handel met ontwikkelingslanden door het Nederlandse en het lokale bedrijfsleven, met een focus op het MKB	100.000	-100.000	0	XVII-01.04
EZ	11.55 Opdrachten	137	-20	117	XIII-11.55
	11.95 Bijdragen (inter)nationale organisaties	2.376	-568	1.808	XIII-11.95
	12.05 Subsidies	2.681	-1.651	1.030	XIII-12.05
	12.95 Bijdragen (inter)nationale organisaties	390	335	725	XIII-12.95
	13.95 Bijdragen (inter)nationale organisaties	2.974	-637	2.337	XIII-13.95
	Totaal	*203.261*	*-124.317*	*78.944*	
6. Duurzaam water- en milieubeheer					
BH&OS	02.03 Duurzaam gebruik natuurlijke hulpbronnen, tegengaan van klimaatverandering en vergrote weerbaarheid van de bevolking tegen onafwendbare klimaatverandering	701	712	1.413	XVII-02.03
I&M	11.01 Algemeen waterbeleid (Partners voor Water)	10.500	1.288	11.788	XII-11.01
	17.01 Luchtvaart	1.015	-54	961	XII-17.01
	18.01 Scheepvaart	925	-56	869	XII-18.01
	19.02 Klimaat; Int. Beleid, coordinatie en samenwerking	5.774	-1.285	4.489	XII-19.02
	19.02 Klimaat; Int. Beleid, coordinatie en samenwerking/CDM	2.806	57	2.863	XII-19.02
	23.01 Meteorologie en seismologie (contributie WMO)	709	130	839	XII-23.01
EZ	14.55 Opdrachten (Joint Implementation)	2.708	-1.940	768	XIII-14.55
	14.65 Bijdragen aan baten-lastendiensten	0	0	0	XIII-14.65
	14.95 Bijdragen aan (inter)nationale organisaties	781	-385	396	XIII-14.95
	16.95 Bijdragen (inter)nationale organisaties (FAO)	3.417	-332	3.085	XIII-16.95
	16.95 Bijdragen (inter)nationale organisaties (UNEP)	0	0	0	XIII-16.95
	16.95 Overig	699	3.403	4.102	XIII-16.95
	18.55/95 Opdrachten/Bijdragen aan (inter)nationale organisaties	949	-164	785	XIII-18.55/95
		30.984	*1.374*	*32.358*	
7. Sociale vooruitgang					
OCW	07.70/76 Wetenschappelijk onderwijs	3.288	63	3.351	VIII-07.70/76
	08.71 Internationaal onderwijs;Subsidies	0	24	24	VIII-08.71
VWS	09.12.10 Bijdrage aan internationale organisaties/WHO-partnerschap	4.295	-270	4.025	XVI-09.12.10
BHOS	03.01 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen en een halt aan de verspreiding van HIV/aids	1.493	-79	1.414	XVII-03.01
	03.04 Toename van het aantal goed opgeleide professionals, versterking van hoger- en beroepsonderwijsinstellingen en het bevorderen van beleidsrelevant onderzoek	2.596	-2.596	0	XVII-03.04
	Totaal	*11.672*	*-2.858*	*8.814*	
8. Versterkte kaders voor ontwikkeling					
BHOS	05.02 Overig armoedebeleid	12.431	-8.398	4.033	XVII-05.02
Financiën	52.01 Technische assistentie	0	940	940	IX-52.01
	Totaal	*12.431*	*-7.458*	*4.973*	
Overige uitgaven					
Div.	Overige uitgaven	644.779	-95.606	549.173	Div. Begrotingen
	Totaal	*644.779*	*-95.606*	*549.173*	
Totaal non-ODA		**1.597.235**	**-169.891**	**1.427.344**	

Bijlage 6: Internationale klimaatfinanciering voor ontwikkelingslanden 2014

In 2014 is goede voortgang gemaakt bij de invulling van de Nederlandse klimaatfinanciering. De beoogde inzet van EUR 340 miljoen werd ondanks de bezuinigingen gehaald. Een belangrijke bijdrage aan dit resultaat is de toename van de kennis binnen BHOS over de gevolgen van klimaat voor de inzet op water, voedselzekerheid en energie.

In 2014 werd voor alle thematische programma's in kaart gebracht hoe de thema's samenhangen met klimaat en welke projecten bijdragen aan zowel het thema als het tegengaan van klimaatverandering en/of de gevolgen van klimaatverandering. Voor de partnerlanden werden profielen opgesteld waarbij de gevolgen van klimaatverandering werden gekoppeld aan de inzet voor water en voedselzekerheid in dat land. De Nederlandse partnerlanden zijn zeer kwetsbaar voor klimaatverandering. De Nederlandse inzet op water en voedselzekerheid sluit in deze landen direct aan bij deze kwetsbaarheid.

Ook de Nederlandse inzet op andere kanalen werd bekeken op klimaatrelevantie. Met de medefinancieringspartners is in overleg vastgesteld welke onderdelen van de samenwerking bijdragen aan de klimaatinzet. De relevantie van deze programma's was groter dan voorzien en is in 2014 bijna een derde van de totale Nederlandse inzet.

De directe uitgaven aan klimaat (art. 2.3) zoals de bijdrage aan de UNFCCC, kennisinstellingen zoals WRI, CDKN en multilaterale programma's zoals de *Climate Investment Fund* (CIF) vormen een beperkt deel van de totale uitgave aan klimaat (zo'n 20 procent). Het merendeel van de uitgaven wordt verantwoord op andere begrotingsartikelen. In onderstaande tabel is een uitsplitsing gemaakt van de realisatie per artikel. De realisaties wijken per artikel nog behoorlijk af van de prognose. Dit komt door de relatieve onbekendheid met de integratie van klimaat in de begroting van BHOS. De verwachting is dat de onzekerheid van de prognoses in de toekomst zal afnemen.

Klimaatfinanciering voor ontwikkelingslanden 2014 (bedragen x EUR mln.)

Artikel		Uitgaven 2014
1. Duurzame handel en investeringen		7
2. Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid en water		
	2.1 Toename van voedselzekerheid	66
	2.2 Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie	45
	2.3 Duurzaam gebruik natuurlijke hulpbronnen, tegengaan va	67
3. Sociale Vooruitgang		118
4. Vrede, veiligheid en stabiliteit		6
Overig		
	Internationale financiële instellingen en VN	43
Totaal		**352**